

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 35

София, сбота 28 януарий

1933 г.

40. заседание

Четвъртъкъ, 26 януарий 1933 година

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. и 50 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	857	Случка. Изключване по за три заседания народните представители Сѣби Димитровъ, Атанасъ Неновъ, Асенъ Бояджиевъ и Георги Костовъ за нарушение правилника за вътрешния редъ на Народното събрание. Напущане заседанието отъ парламентарната група на Работническата партия по поводъ изключване на народни представители отъ сѣщата група	858
Законопроекти:		Запитване отъ народния представителъ Н. Захариевъ къмъ министра на земледѣлието и държавните имоти относно дѣлата и порядките въ Земледѣлската банка. (Съобщение)	872
1) за закриване на окръжните съвети. (Съобщение)	857	Дневенъ редъ за следващото заседание	872
2) за несвикване на окръжните съвети на редовна сесия. (Съобщение)	857		
3) за допълнение закона за търговията съ външни платежни срѣдства. (Трето четене)	858		
4) за допълнение на чл. 18 отъ закона за хигиената и безопасността на труда. (Първо и второ четене)	858		
5) за ограничение на престѣпленията противъ личната и обществената безопасност. (Първо четене — продължение разискванията)	858		

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито. Присѣствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Апостоловъ Драгомиръ, Атанасовъ Русенъ, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Ведчевъ Иванъ, х. Галибовъ Юсеинъ, Георгиевъ Трифонъ, Деневъ Андрей, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Димчевъ Василь, Доброволски Стефанъ, Докумовъ Борисъ, Думановъ д-ръ Никола, Ецовъ Борисъ, Запряновъ Петко, п. Захариевъ Захари, Ивановъ Борисъ, Недковъ, Илиевъ Илия, Илиевъ Стойко, Казанаклиевъ Георги, Капитановъ Атанасъ, Кировъ Стаматъ, Константиновъ Тома, Кораковъ Крумъ, Краевъ Костадинъ, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Кършовски Крумъ, х. Лековъ х. Андрей, Лоловъ Господинъ Ж., Лоловъ Сава, Маджаровъ Рашко, Марковъ Цоло, Мартушковъ Алексъ, Мелнишки Боянъ, Мошановъ Стойко, Мустафовъ Али, Напетовъ Петко, Наумовъ Александъръ, Николай Лазаръ, Пентиевъ Ангонъ, Петковъ Петко, Петковъ Стефанъ, Петровъ Георги, Пупешковъ Цвѣтанъ, Радевъ Георги, п. Рачевъ Иванъ, Родевъ Христо, Русиновъ Костадинъ, Славовъ Кирилъ, Софиевъ Христо, Станевъ Митю, Стояновъ Георги, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Тошевъ Сава, Фенерковъ Петъръ, Филиповъ Стоянъ, Христовъ Димитъръ, Христовъ Трайко, Цачевъ Цачо, Чернооковъ Георги, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Чорбаджиевъ Петко, Шидерски Едрю и Шонговъ Георги)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. д-ръ Димитъръ Димитровъ — 1 день;
 На г. Стефанъ Петковъ — 1 день;
 На г. Стойчо Мешановъ — 1 день;
 На г. Крумъ Кораковъ — 1 день;
 На г. Цоло Марковъ — 2 дена;
 На г. Григоръ Василевъ — 2 дена;
 На г. Анастасъ Циганчевъ — 2 дена;
 На г. Борисъ Докумовъ — 3 дни;
 На г. Петко Пеневъ — 3 дни и
 На г. Тодоръ Бошнаковъ — 5 дни.
 Постѣпили сѣ отъ Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве:
 Законопроектъ за закриване на окръжнитѣ съвети (Вж. прил. Т. I, № 32) и
 Законопроектъ за несвикване на окръжнитѣ съвети на редовна сесия. (Вж. прил. Т. I, № 33)
 Двата законопроекта ще бждатъ раздадени на г. г. народнитѣ представители и поставени на дневенъ редъ.
 Пристѣпваме къмъ дневния редъ.

А. Бояджиевъ (раб): Г. председателю! Искамъ думата.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни. Тропане по банкитѣ отъ мнозинството)

Нѣкой отъ мнозинството. Нѣмате думата вие, които стреляте срещу стражаритѣ.

А. Бояджиевъ (раб): Не тропайте! Слушайте! Откраднатъ е днесъ отъ полицията трупътъ на Христо Трай-

ковъ и ... (Тропането по банките отъ мнозинството продължава. Шумъ. Квесторътъ Н. Гашевски отива къмъ А. Бояджиевъ и го приканва къмъ редъ. Народниятъ представител отъ работническата група С. Димитровъ се спръсква съ квестора Н. Гашевски. Квесторътъ И Драгойски и нѣкои народни представители отъ мнозинството отиватъ къмъ банките на работниците. Става сборичване. Силенъ шумъ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Силно звъни) Моля, г-да!

Г. Костовъ (раб): Арестуванъ е трупътъ на Христо Трайковъ!... (Голѣмъ шумъ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Силно звъни) (Къмъ работниците) Г-да! Предупреждавамъ ви, че ще приложимъ правилника. (Шумътъ и протеститъ на работниците продължаватъ)

Г. г. народни представители! Предлагами народнитъ представители: Сѣби Димитровъ, Атанасъ Неновъ, Асенъ Бояджиевъ и Георги Костовъ да бждатъ изключени за три заседания. Който е съгласенъ, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. г. квестори! Поканете народнитъ представители Сѣби Димитровъ, Атанасъ Неновъ, Асенъ Бояджиевъ и Георги Костовъ да напустнатъ заседанието.

А. Неновъ (раб): Въ знакъ на протестъ, ние напускаме заседанието. (Народнитъ представители отъ работническата парламентарна група напускатъ заседанието)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Моля, тишина, г-да! Пристъпваме къмъ точка първа отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за допълнение закона за търговията съ външни платежни сѣдства.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д. Тотевъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ изменение)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приема на трето четене законопроекта за допълнение закона за търговията съ външни платежни сѣдства, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 13)

Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за допълнение на чл. 18 отъ закона за хигиената и безопасността на труда.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Д. Тотевъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 31)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Нѣма никой желаещъ да говори.

Който отъ г. г. народнитъ представители приема на първо четене законопроекта за допълнение на чл. 18 отъ закона за хигиената и безопасността на труда, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Д. Гичевъ: Предлагами спешностъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. министърътъ на търговията предлага законопроекта по спешностъ да мине сега и на второ четене.

Който отъ г. г. народнитъ представители приема предложението на г. министра на търговията, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ Д. Тотевъ (д): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

За допълнение на чл. 18 отъ закона за хигиената и безопасността на труда“

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема заглавието на законопроекта, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

* За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 31.

Секретаръ Д. Тотевъ (д): (Чете)

„§ 1. Къмъ чл. 18 се прибавя новъ пунктъ 4:

Министърътъ на търговията, промишлеността и труда, следъ като вземе мнението на съответнитъ работодателски и работнически организации и това на постоянното пришествие на Върховния съветъ на труда, може да издава наредби за времето на отваряне и затваряне на търговските и други заведения и на работното време въ тѣхъ, независимо отъ обстоятелството дали има въ тѣхъ наетъ работенъ трудъ.“

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 1, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Понеже комисията не е готова съ доклада по точки трета и четвърта отъ дневния редъ, минаваме на точка пета: **първо четене на законопроекта за ограничаване престѣпленията противъ личната и обществената безопасностъ — продължение разискванията.**

Има думата народниятъ представител г. Георги Говедаровъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Ще застъпя отношението и становището на парламентарната група на Демократическия съговоръ по дебатирания законопроектъ.

Първиятъ въпросъ, който се налага на нашето внимание при дебатиране на внесенния законопроектъ, е този: кои сѣ реалнитъ мотиви, кои сѣ реалнитъ задачи, които преследва тоя законопроектъ, и дали тѣ, такива, каквито се чертаятъ, такива, каквито ги схващаме, могатъ да бждатъ постигнати съ предлагания текстъ на законопроекта? За себе си, безъ да бжда голословенъ, отъ името на групата, разбира се, която представявамъ, азъ считамъ, че мога да кажа, че тѣзи мотиви, тѣй както сѣ изложени въ мотивировката къмъ законопроекта, не сѣ нито достатъчно ясно и искрено посочени, нито достатъчно широко обгърнати. Тѣ не сѣ реалнитъ мотиви на законопроекта. Четете самитъ мотиви къмъ законопроекта: (Чете) „Главната целъ на настоящия законъ е преди всичко превантивна — да ограничи въ кръга на възможното атентатитъ противъ личността между друго и чрезъ отнемането възможността за лесно снабдяване съ огнестрелно оръжие“. Първата целъ не е реалната целъ. Съ тоя законопроектъ вие нѣма да я постигнете. Вие не слагате вапата мисль и вапата рѣка върху самата нужда, върху самата рана, върху самата проблема. Ако се кае да се води борба за ограничаване посегателствата върху живота на личността, не сѣ мѣрките, изложени въ законопроекта, които могатъ да дадатъ ефикасни резултати. И най-сетне вие нѣмате нужда отъ специално законодателство при наличието на наказателни и административни закони, които вече съществуватъ и които сѣ обгърнали тази материя — наказателниятъ законъ, а, ако щете, и законътъ за защита на държавата, който, въпрѣки яростната нѣкога критика противъ него отъ партиятъ на Народния блокъ при неговото прокарване въ Парламента, и днесъ, при режима на блжковата власть, функционира, по-точно има своята пълна валидностъ, признава се, значи, нуждата отъ неговото съществуване.

„На второ мѣсто — говори мотивировката къмъ законопроекта — „предвиждатъ се наказателни санкции по отношение на ония лица, които безспорно — подчертавамъ тая дума — безпокоятъ“ — не е казано: застрашаватъ — обществения редъ и спокойствието въ държавата ни съ забранени акции и ангажирватъ времето на полицията въ охрана и действия“.

Г. г. народни представители! Съ въпросния законопроектъ, ако той бжде приетъ въ тоя текстъ, съ тия наредби, съ тия схващания, които днесъ четемъ въ него, наистина се върши едно посегателство не само върху личността на отдѣлния човѣкъ, но и върху правата политически, граждански, парламентарни у насъ. И азъ смѣтамъ, че наистина той, въ нашето съзнание като Парламентъ, не само нѣма да намѣри, при тази редакция, при тѣзи разбирания, нужното одобрение, въ смисль да получи едно болшинство, но той ще срещне нашата решителна, нашата откровена критика, не само отъ тукъ, отъ лѣвицата, а надѣвамъ се и отъ сѣднитъ на болшинството.

Орича се по начало правото на носене оръжие, безъ мотивировка, безъ конкретни причини, затуй защото отъ дѣлни лица, носейки оръжие, сѣ посѣгали на обществения редъ, сѣ застрашавали личността на едно или на друго, тогава, когато правото на носене оръжие, при известна обстановка, е свързано съ едно върховно и свещено право — правото на самозащита, което стои по-ви-

соко отъ грижата и отговорността за единъ застрашенъ индивидуаленъ интересъ.

К. Кирковъ (д): Ама сериозно ли приказвате, че правото на носене на оръжие е право за самозащита?

Г. Говедаровъ (д. сг): Да, сериозно приказвамъ. При известни условия, азъ, като гражданинъ, мога да нося оръжие, а тукъ, въ законопроекта, едва ли не се отрича а priori и по единъ абсолютенъ начинъ правото на носене на оръжие и се поставя въ рѣцетъ на органицията на полицията, на нейно усмотрение, и то при условия, които сж много неудачно фиксирани...

К. Кирковъ (д): Болшевишки разбирания!

Г. Говедаровъ (д. сг): ... да се опредѣля арбитрерно дали Х. или У. има право да носи оръжие.

Нѣкой отъ мнозинството: Ако полицията нѣма право на контролъ, кой ще има?

Г. Говедаровъ (д. сг): Не се касае за право на контролъ. Правото на контролъ може и трѣбва да има властта, обаче това е една последваща мѣрка. Тоя контролъ, тая мѣрка на властта, на полицията, ще се взема съ огледъ на дадена личностъ, на нейнитѣ морални качества, съ огледъ на това, какво представлява тя, като настояще и минало, и доколко носенето отъ нея на оръжие представлява реална опасностъ, която може да застраши обществения редъ, за да се позволи на органицията на полицията да се намѣватъ. Но така абстрактно, а priori отъ него това право, азъ смѣтамъ, че е една грѣшка и вмѣсто да постигнете желанитѣ резултати, добритѣ намѣрения, които сигурно има т. министърътъ на вътрешнитѣ работи, вие ще се изпрѣчите предъ обратни и негативни резултати. Самиятъ, простиятъ фактъ, г. г. народни представители, да се носи оръжие — това е по-важно — е издигнатъ до степенъ на едно голѣмо самостоятелно престѣпление, независимо отъ обстоятелството, че вие не сте предприели, нито консумирали, нито въ мисълта си имате намѣрения, имате умисълъ да вършите престѣпление. Самиятъ фактъ на носене на оръжие, по тоя текстъ на законопроекта, ждето и да бѣде, при каквито и да е условия, ако не сте имали благоусмотрението на полицията, се признава за едно консумирано, за едно неотмѣнно извършено престѣпно деяние. По никой законъ, по никое законодателство, при никоя цивилизация, правно понятие за такова престѣпление не може да съществува, особено въ едно време, за което самъ т. министърътъ на вътрешнитѣ работи въ мотивитѣ къмъ законопроекта ви казва: „Цифренитѣ статистически данни говорятъ, че следъ общоевропейската война престѣпността въ държавитѣ се е разширила въ несъответни размѣри. Нашата страна не само че не прави изключение отъ това правило, но стои въ едно отъ горнитѣ мѣста въ престѣпната лествица“.

Г. г. народни представители! Нека да говоримъ откровенно за нѣщата. Мотивировката на тоя законопроектъ не е мѣла, нито нѣкъ искрена. Вчера отъ това високо мѣсто първиятъ между насъ, председателътъ на Камарата, имъ моралния и граждански куражъ да повдигне завесата и да посочи зеещата и кървяща рана: жестокитѣ и безумни самоубийствения между македонскитѣ българи. Председателътъ на Камарата внесе по единъ наистина предизвикъ и съвършенъ начинъ, нашата обща загриженостъ, нашата голѣма тревога, нашата еднака преценка и нашия единодушенъ протестъ, когато заяви: „Перспективитѣ сж страшни, надъ България се надвесава тъмни политически ноци на кървава саморазправа, които могатъ да поведатъ, да докаратъ самоубийството на народъ, на държава, на България. Убийствата, които ставатъ, заяви той, засѣгатъ не само тѣзи, които загинаха — тѣ сж посегателство върху законитѣ, върху суверенната държавна властъ. Иса се, продължи г. председателътъ, едва ли не да се сподѣли и отъ други тази върховна властъ — държавнитѣ, народнитѣ суверенитѣ. И ако не жалимъ България, достоинството, ѝ името ѝ, бѣдещето ѝ, ако не можете да разберете що значатъ тия стойности, разберете — казва той — поне едно: че националното дѣло, на което служите, нему служите зле по пѣта на тия самоубийствения, на тия убийства“.

Но, г. г. народни представители, председателътъ на Камарата, който вчера бѣше само текъвъ — т. е. мандаторъ и автентиченъ тълкувателъ на мисълта и на съвѣстѣта на Парламента — не се задоволи, нито се спрѣ предъ тази констатация. Той отиде до-нататъкъ, заявявайки въ своята речъ и следното: „По-рано тия въпроси се шепнеха само — днесъ тѣ се слагатъ открито отъ го-

лѣмата частъ на българския народъ. Има нѣщо повече: този народъ, една частъ отъ него, обвинява държавната властъ, че бездействува“. — „Властта — затърши той — е безкрайно търпелива“.

Ще си дадемъ ли добра смѣтка ние тукъ — не само ние, но и кабинетътъ, който е предъ насъ — за смисъла, за значението, за стойността на тия думи на председателя на Камарата? Азъ считамъ, че безъ да има нужда да ги дешифрирамъ и да правя дълбокъ анализъ, тия думи означаватъ ни повече, ни по-малко отъ единъ mise en demeure, отъ едно поставяне въ забава на кабинета да се справи той най-сетне съ своя тежъкъ и върховенъ дългъ: съ дълга да осигури господството на правовия и конституционенъ редъ, съ дълга да направи невъзможни по-нататъкъ волнитѣ и неволни систематически посегателства отъ ония, които едва ли не сж искали, макаръ и подъ най-благородни мотиви, да сподѣлятъ върховната властъ въ тая държава.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Говедаровъ! Вие не само изопачено предавате мисълта на председателя на Камарата, но и фалшиво четете даже пасажъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Азъ чета абсолютно точно всѣка дума, която е казана отъ него, само че прескачамъ известни пасажъ, защото смѣтамъ, че иначе ще отегча Събранието.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Да, прескачате, и затуй изопачавате. Даже и самиятъ текстъ фалшиво го четете.

Г. Говедаровъ (д. сг): Това е голѣма неистина. Ако много държите и настоявате на това, азъ мога да прочета цѣлия текстъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Недейте прави държавна политика съ закачки, които не сж умѣстни и които сж само за улицата, а не за Народното събрание.

Г. Говедаровъ (д. сг): Ще кажа и това, което ви интересува. Е добре, не се съмнявайте, че азъ този новъ пътъ, за такава политика въ защита на държавата, вие ще намѣрите широката и безрезервна подкрепа на всички парламентарни групи, на цѣлото здравомислящо общество, на жадуващата за граждански миръ и спокойствие България. Македонскитѣ българи ще трѣбва да разбератъ вече, че ние, всички свободни българи, ценимъ тѣхния идеализъмъ, но надъ него издигаме нашия дългъ и нашата грижа за добре разбиранитѣ интереси на националното освободително дѣло; че обичаме горещо Македония, но не можемъ да търпимъ, да допустимъ да се подронватъ повече моралнитѣ, политически и правни устои на България, на българската държава; че най-сетне свещеното македонско дѣло има нужда отъ съгласуванитѣ и разумни усилия на всички добри македонски българи. Прочее, ние очакваме инициативата на правителството въ тази посока.

Г. г. народни представители! Ще мина конкретно къмъ нѣкои наредби на законопроекта. Глава I засѣга вноса и търговията съ оръжие. Трѣбва да кажа, че тая глава, съ известни малки корекции, ще може да бѣде приета отъ Камарата.

Глава II засѣга носенето на оръжие. Споредъ чл. 10, буква Б, Дирекцията на полицията може да разреши носенето на оръжие само въ извънредни случаи, и то на лица, на които занятитѣ налага за тѣхната лична безопасностъ употребата на огнестрелно оръжие. Азъ смѣтамъ, че този текстъ, като редакция — даже ако приемете началото за удачно — не може да намѣри нашето одобрение. Казано е: „въ извънредни случаи на лица, на които занятитѣ налага употребата на оръжие“. Трѣбва да се каже не „употребата на оръжие“, а „носенето на оръжие“. Преди всичко съществуватъ случаи, когато едно лице има занятие, упражнението на което не изисква непременно употребата или носенето на оръжие. Има лица, които може да нѣматъ занятие такова, което изисква употребата и носенето на оръжие, но дадена обстановка, специални временни причини, поставящи въ опасностъ тѣхния животъ, имъ даватъ право да искатъ да се защитятъ и да потърсятъ съгласието и разрешението на властта за носене на оръжие. При този текстъ Дирекцията на полицията и нейнитѣ органи нѣма да могатъ да ви дадатъ разрешение да носите оръжие, макаръ вие да сте въ едно положение на законна самоотбрана, въ едно положение, застрашаващо съвършено неоснователно, противоправно и сериозно вашия животъ, само затова, защото вашето занятие е такова, упражнението на което не налага употребата на оръжие. Терминътъ „не налага“ тукъ е съвсемъ неудаченъ. Може да

не е неистинна и безусловна неизбежната отбрана, неизбежната опасност, достатъчно е да съществува възможността за тяхното появяване, и следъ като тя се прецени отъ властта и ако е доказана, тази последната би следвало да даде разрешение за носене на оръжие.

Чл. 16. третирайки правото на полицията да прави единични и общи проверки и претърсвания по частните жилища, ще трябва да се съгласува съ съответните нареждания въ закона за администрацията и полицията, за да не се допускат конфликти, колизии, които сж нежелателни и които, разбира се, даватъ място на произволи отъ страна на органитъ на полицията.

Г. г. народни представители! Съ лишаването на дадено лице да носи оръжие, безъ огледъ на това въ каква обстановка, при какви условия, предъ какви опасности е изправено това лице, вие фактически давате сила и куражъ на атентатора, на престъпника, за когото нѣма значение, че ще бъде наказанъ на още 1 или 2 години, загледо носи оръжие безъ разрешение. Той е решилъ да извърши посегателство върху живота, да понесе тежката санкция на закона съ едно наказание отъ 10—15 и повече години, евентуално и смъртъ, и за него нѣма значение, че къмъ това голямо наказание ще му се прибави и пресмѣтне по съвкупностъ и по-малкото, отъ година или две тъмниченъ затворъ, загледо носи оръжие безъ разрешение. И практически вие злопоставяте не престъпника, не атентатора а порядъчния гражданинъ, застрашения гражданинъ, и го правите по-сигурна жертва въ ржцетъ на неговия противникъ.

Минавамъ къмъ глава IV, която третира въпроса за събранията. Нека ми бъде позволено да кажа, че и тукъ терминологията не е удачна. И азъ я намирамъ толкова по-неудачна, защото законопроектът се внася отъ единъ първокласенъ юристъ, единъ юристъ, който има задъ себе си богата и дългогодишна практика, който има задъ себе си една научна дейност — д-ръ Гиргиновъ, който е одобрилъ този законопроектъ. За негова честъ азъ не приемамъ, че той го е писалъ. Азъ съмъ убеденъ, че той по-добре оперира съ правните понятия, че той по-добре различава отвлѣнитъ нюанси въ известни правни понятия, за да ни бъдатъ необясними известни неудачни изрази и смѣшения на правни понятия, когато се третира въпросътъ за събранията въ чл. 22.

Позволетъ да ви кажа нашата обща преценка. Ние смѣтаме, че тия наредби сж противоконституционни; тѣ сж въ явенъ разрѣзъ, въ явно противоречие, необяснимо, необходимо, осждително съ чл. 82 отъ конституцията; и не само съ него, а и съ традиционнитъ политически и граждански правдини. Нѣма парламентаренъ режимъ, нѣма държавно управление подъ контрола на народа, ако правото на мисълта, ако свободата на събранията ще бъде поставена подъ благоусмотрението на единъ издигнатъ или полуиздигнатъ органъ на властта, който самъ ще може да преценива, да благоусматрива дали едно събрание може да се разреши или не.

Тукъ му е мѣстото да кажа, че се прави една основна грѣшка, като се постановява да се иска предварително разрешение за такива събрания, и то искането да е представено 48 часа преди часа на свикване на събраниято. Това значи фактически да ограничите, да стѣсните до възможенъ минимумъ свободата на събранията, защото вие знаете много добре, особено когато се касае да правите събрание на друго мѣсто, а не тамъ, гдето е вашето мѣстожителство — други градъ или село — че вие нѣмате абсолютно никаква възможност 48 часа по-рано да уведомите полицията, да искате позволение то й, за да се състои събраниято и да чакате нейното разрешение. И тукъ ще трябва Парламентътъ да се намѣси и да иска една смѣствена корекция на тия разпоредби, за да се поставятъ тѣ въ унисонъ, въ съгласие, въ хармония съ чл. 82 отъ основния законъ и съ нарежданията, които съществуватъ по тази материя въ действащия днесъ законъ за администрацията и полицията.

Чл. 23 отъ законопроекта казва: (Чете) „Събрания, демонстрации или манифестации, свикани отъ организации или дружества, които нѣматъ утвърдени уставы, сж забранени“. А по-нататкъ, въ отдѣла за санкциитъ, се казва, че участието въ тия организации и дружества, чинто уставы не сж утвърдени, съставлява престѣпление, извършването на което е свързано съ една значителна — да не кажа тежка — углавна отговорност. Би могло, вмѣсто тоя текстъ на чл. 23, да се каже: „Властта има право да забрани събрания, демонстрации или манифестации, свикани отъ организации или дружества, които нѣматъ утвърдени уставы въ известни случаи, когато сж налице съображе-

ния отъ общественъ или държавенъ редъ, за обществаното спокойствие, както и въобще въ всички други случаи, когато е застрашенъ общественитъ и държавнитъ редъ и спокойствие“. То е вече друго. Властта наистина може на своя отговорност да забрани едно събрание, и когато го забрани, а вие го правите, при наличността на формална и редовна полицейска заповѣдъ за запрещение, вие може вече да отговаряте. Въ сжда ще се постави въпросъ по смѣство доколко запрещението е основателно или не, закономерно или не. Но ще имате запрещение и съ него ще се справите по-лесно, отколкото сега. Щомъ едно дружество нѣма утвърденъ уставъ — а вие не знаете дали има или нѣма таквъ — вашето участие въ събрание или манифестация на това дружество ще ви докара сигурно една углавна отговорност.

Следователно, виждате, че има нѣкакси едно престарание, единъ ехоъ de zèle отъ автора на законопроекта въ грижата да се запретатъ известни опасни събрания на конспиративни или квазиконспиративни организации. Вмѣсто да се визиратъ направо тия случаи и при наличността на дадени условия да се даде право за едно запрещение отъ властта, вие имате въ законопроекта една обща наредба, въ смисълъ, че събранията не могатъ да станатъ, ако нѣма предварително разрешение; ще чакате, значи, разрешение, ще чакате благоусмотрение отъ полицейскитъ органи и ще платите данъкъ и на партизанския бѣсъ, и на невежеството по служба на единъ или другъ органъ на властта, на единъ или другъ органъ на полицията.

Чл. 24 отъ законопроекта гласи: (Чете) „Неразрешени и забранени събрания, демонстрации и манифестации, за които е речъ въ чл. чл. 22 и 23, се разтурятъ отъ полицията“. Очевидно, тукъ се визиратъ публичнитъ събрания. Но и тукъ пакъ трябва да кажа, че законопроектът не прави изрично тая разлика между публични събрания и събрания, които не сж публични — а само на нѣколко лица, които могатъ да се събератъ и да размѣнятъ мисли. Асж идеята на законопроекта сигурно е тази, че се запращаватъ или се преследватъ тия публични събрания, които сж достъпни за маса хора, които могатъ да бъдатъ посетени масово и наистина представляватъ по-голяма опасност, че проповѣдвани известни противолѣжни идеи ще намѣрятъ найвни или лекомислени адепти. Е добре, това ограничение или това поясняване, това нюансиране на понятието „събрание“ не е указано въ законопроекта; и азъ съмъ убеденъ, че г. министърътъ на вътрешнитъ работи въ комисията ще даде своето съгласие за корекция по тоя въпросъ.

Чл. 25. Считаю, че недостатъчно или никакъ не е изтъкната разликата между единичното и масовото внасяне на оръжие, между внасяне за първи път и внасяне по рецидивъ — когато известни хора редовно внасятъ оръжие и сж рецидивисти, като контрабандисти. Смѣтамъ, че и въ тоя пунктъ може и ще трябва да се направи известно разграничение.

По въпроса за помагачеството, че нѣкой носи оръжие или подпомага вносъ на оръжие, ще трябва да се разграничи точно какво е това помагачество. Касае се за едно помагачество не само съзнателно, но и преднамѣрено. Може даденъ помагачъ да извърши едно частично деяние, върши го съзнателно, безъ, обаче, да има съзнание, че това отвлѣно дадено деяние ще съдействува да се извърши престѣплението, което се визира отъ законопроекта. Следователно, трябва и въ тия текстове на законопроекта да се каже: „Който преднамѣрено или съзнателно извърши помагачество за вкарване на оръжие контрабанда, за носене на оръжие и т. н.“

Трѣбва да призная, че чл. чл. 39 и 40 сж по-сполучливо редактирани и върху тяхъ азъ не бихъ могълъ да направя почти никаква критическа бележка.

Спирамъ се на чл. 42. (Чете) „Който устройва събрания“ — пакъ не е казано „публични“ събрания, трѣбва да се каже — „демонстрации, манифестации и други подобни или пъкъ агитача устно или писмено за устройването на такива“ — но събрания, манифестации или демонстрации — надлежно забранени отъ полицейската власт, се наказва съ тъмниченъ затворъ отъ 3 месеца до една година и съ глоба до 10.000 л.“

Азъ смѣтамъ, че цѣлата първа частъ на тоя членъ може да се премахне и ще бъде достатъчно, ако остане само втората частъ на сжия членъ, съ нова, коригирана редакция.

Чл. 44. (Чете) „Който даде мѣсто или помѣщение за устройване на тайно отъ полицейската властъ събрание...“ Може властта да не го знае, може за нея да е тайно — това не е важно; важно е събраниято да е запрето. И тоя принципъ ще трѣбва да го приемемъ. Властта може да запрети дадено събрание въз основа

на факти, на данни, въз основа на съображения, които тя има, изпълнявайки своя дълг да пази реда, да се намесва, за да предотврати безредието. Та, казвамъ, не стига и не бива да се каже: „тайно“ събрание — тайно за полицията. Може за единъ селски стражаръ въ село да е тайно, това не е важно, а трѣбва събранието да е запретиено. Който даде мѣсто, значи, за устройване на такова събрание, „както и онзи, който устройва такова събрание, наказва се съ тъмниченъ затворъ отъ 6 месеца до една година и съ глоба отъ 2.000 до 10.000 л.“ И тукъ, г. г. народни представители, наказанието е твърде голѣмо. Азъ смѣтамъ, че ще бѣде добре да се каже: „тъмниченъ затворъ до 6 месеца“, което дава право на съда да почне отъ единъ день и да стигне максимумъ до 6 месеца.

Чл. 46. (Чете) „Организаторитѣ на дружества или организации, които нѣматъ утвърдени уставы, съгласно чл. 2 отъ закона за училищата и дружествата, се наказватъ съ тъмниченъ затворъ отъ 3 месеца до една година и съ глоба до 10.000 л.“ Това е за организаторитѣ на горнитѣ дружества и организации. Трѣбва да се каже: „ако тѣ — организаторитѣ — продължатъ да вършатъ своята работа“ — на организатори — „да изпълняватъ функция и да проявяватъ деятелностъ въ тѣзи запретиени дружества, отъ тоя моментъ нататкъ“, се наказватъ; за деяния, значи, извършени следъ запретиенето, се наказватъ — за деяния, извършени следъ отказа да бѣде утвърденъ уставътъ на тѣхното дружество, а не за дейностъ, извършена отъ тѣхъ въ единъ предшествуващъ моментъ, когато тѣ или нѣкои отъ тѣхъ може добросъвестно да сж смѣтали, че инициативата за образуването на това дружество, на което тѣ ставатъ организатори, не е запретиена, не е противоправна, не представлява опасностъ за държавния и обществения редъ.

Г. г. народни представители! За да привърша, ще направя още две бележки, които засѣгатъ чл. 48. Чл. 48 говори: (Чете) „Всички престѣпления по тоя законъ“ — а вие имате престѣпления, наказуеми съ 10—15 години затворъ — „се констатира въ актове отъ надлежнитѣ полицейски органи“. Една страшна властъ, едно голѣмо значение, една гражданска правна стойностъ вие давате на единъ актъ, съставенъ отъ полицейския стражаръ или агентъ и въз основа на този актъ застрашениятъ гражданинъ, даже безъ да има свидетели, може да бѣде поставенъ на скамейката на подсѣдимитѣ и осѣденъ на едно тежко наказание. Ще трѣбва да се каже, че необходима нужда има всички тѣзи актове на полицията да бѣдатъ подписани отъ двама свидетели.

(Чете) „Тия актове, заедно съ произведеното по случая дознание, се изпращатъ на прокурора при окръжния съдъ или на мировия съдъ, по подсѣдимостъ“. Ще трѣбва да се добави: „който, ако намѣри за необходимо, може да поиска произвеждане предварително следствие“. То е вече въпросъ на една гаранция, каквато гражданинътъ ще намѣри непременно въ лицето на прокурора или на мировия съдъ, за да иска нѣкога да се провѣрятъ даннитѣ по дознанието на полицията чрезъ единъ съдебенъ органъ въ лицето на съдебния следователъ.

Г. г. народни представители! Трѣбва да изкажа нашето голѣмо учудване и нашето решително неодобрение по текста на чл. 49, който, като мѣрка за неотклонение по чл. чл. 25, 26, 27, 28, 29 и т. н., сжщо и за обвиняемитѣ по чл. чл. 42, 44, 46 предвижда задържане подъ стража, което значи, че ако вие утре ще вземете участие въ една манифестация противъ репарациитѣ, противъ договоритѣ за миръ — манифестация запретиена, манифестация, непозволена предварително — вие нарушавате чл. 42 и т. н. и вие подпадате подъ обвинение по тоя членъ и, докато не се произнесе съдътъ, въз основа на полицейския актъ, вие ще трѣбва да лежите затворенъ, да бѣдете задържанъ, безъ право да представите парична или друга гаранция. Това е една голѣма грѣшка, това е една жестока неправда и азъ съмъ убеденъ, че уважаемиятъ министъръ на вътрешнитѣ работи нѣма да прави възражение за поправянето ѝ. Лице неопитно, младежъ нѣкакъвъ, става членъ въ едно дружество, въ една организация културно-просветна. Оказа се, обаче, безъ той да знае, че тамъ има известни идеи крайни, за които той не е освѣтленъ или даже, че, безъ да сж опасни тия идеи, полицията отказва да утвърди устава. Участието на тоя младежъ въ такова дружество е едно престѣпление, по което, като се състави актъ отъ полицията, безъ свидетели, той ще бѣде арестуванъ и задържанъ до края на свършване следствието. Това е варваризъмъ, а не законодателство. Азъ разбирамъ да се каже въ закона „мѣрката за неотклонение може да бѣде“ — което значи, споредъ случая — при нѣкоя престѣпна манифестация, кждето има квалифицирани прово-

катори, кждето има акция противъ държавнитѣ интереси може, при дадена постановка, при дадена предпоставка, при дадени конкретни данни, съдебниятъ следователъ да има правото да постанови задържане подъ стража. Ама да се каже, че „мѣрката е задържане подъ стража“, това е една императивна наредба и Парламентътъ, вървамъ не, убеденъ съмъ, нѣма да се съгласи да даде своето одобрение чрезъ вотъ за такъвъ единъ текстъ.

И най-сетне, за да завърша, г. г. народни представители, ще кажа, че вие имате чл. 50, който казва: (Чете) „При съдитѣ на съдилищата, издадени по настоящия законъ“ — за всички видове престѣпления, голѣми и малки, наказуеми съ месецъ, съ година или съ 15 години — „подлежатъ само на касационно обжалване“. Както виждате, тая процедура ви дава право да лишавате веднага отъ свобода подсѣдимитѣ по тия престѣпления — нарушение на правото за носене оружје, участие въ забранени и непозволени събрания, манифестации, дружества, даване мѣсто или помѣщение за устройване тайно за полицията събрание, и вие ще съдите съжитѣ тия нещастници само съ една инстанция. Това е вече *éprouvé de déni de justice* — отказъ на правосъдие. Ами втората инстанция — тя има своето голѣмо значение, тя има своето минало, тя представлява една абсолютна необходимостъ, доказана отъ историята, доказана отъ криминалната практика, доказана отъ резултатитѣ на една разумна правосъдна политика. Никой съдъ не е свършенъ. Единъ съдъ не може да събере всички данни. Единъ подсѣдимъ не е адвокатъ и то свършенъ, за да може още въ първата инстанция, веднага, въ срокове, да посочи всички данни въ своя полза и защита. Ставатъ пропуски по вина на подсѣдимия, ставатъ пропуски по вина на адвоката му, ставатъ пропуски по вина на съдъ, въ първата инстанция. Затова е втората инстанция — да коригира допустнатитѣ при гледане на дѣлото по същество въ първата инстанция грѣшки. Какъ така вие сега отнемате правото на тия хора, застрашени съ такова тежко наказание, да искатъ едно ново, второ разглеждане по същество на тѣхния голѣмъ криминаленъ процесъ?

Г. г. народни представители! Приключвайки азъ заявявамъ отъ името на парламентарната група на Демократическия съговоръ, че съ тия правни понятия, съ тия разбирания и редакция на законопроекта, за насъ, групата на Демократическия съговоръ, ще бѣде мѣчно да гласуваме законопроекта въ тая форма, макаръ да сме склонни да признаемъ всичкитѣ добри намѣрения, които е ималъ г. министърътъ на вътрешнитѣ работи, уважаемиятъ г. Гиргиновъ, внасяйки този законопроектъ. (Ржкоплѣскания отъ съговориститѣ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Георги Димитровъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Докато човѣкътъ бѣше цель и всички сръдства бѣха предназначени за гарантиране възможността на човѣка да се прояви въ всички отношения, всестрънно и свободно, напоследъкъ виждаме едно особено отношение къмъ човѣшката личностъ. Виждаме дори човѣка да се третира като сръдство, а не като цель. И ние бихме задали въпроса, въ името на коя по-висша цель вие третирате човѣка като сръдство? Какъ другояче бихме могли да очактимъ становището на правителството въ настоящия проектъ по отношение личността на човѣка?

Г. г. народни представители! Наистина много съболезнования се излѣха и възъ отъ тая зала, и тукъ въ нея, и отъ най-високото мѣсто — отъ председателското мѣсто — вчера се казаха едни скръбни и много назидателни думи, които, обаче, споредъ мене, не сж добре преценени преди всичко отъ самото правителство. Не сж само приказкитѣ, не сж само пожеланията, не сж само съболезнованията, които биха могли да коригиратъ хората. Отъ тѣхъ трѣбва да се вземе актъ, но отъ тѣхъ преди всичко правителството трѣбва да вземе актъ, за да потърси начини и сръдства да гарантира възможността на човѣка да живѣе свободно въ тая страна, да се проявява свободно, невъзпрепятствуванъ отъ никого, до толкова, до колкото законитѣ на страната му позволяватъ. Защо правителството отива по обратния пътъ? Защо правителството иска съ този законъ да ограничи едно отъ основнитѣ права на човѣка — самозащитата, самозбраната? Ние виждаме въ други много по-културни страни носенето на оружје да се третира като една, ако щете национална особеностъ. Не преди много време генералъ фонъ Шлайхеръ заяви, че германецътъ още отъ най-древни времена и до днесъ е смѣталъ носенето на оружје като негово право. И азъ смѣтамъ, че това, казано отъ генералъ фонъ

Шлайхер, не е казано случайно, нито е казано напразно. Всъщност един човек, откъдето личност има право на един основен закон — законът за самоотбраната. Когато човекът бъде лишен от сръдството за самоотбрана, кажете ми, по кой начин вие му гарантирате възможността за съществуване? (Възгласи много гласове) Добре, аз виждам тук санкции, строги санкции за носенето на оръжие. Но кажете ми, къде са санкциите за онези, които не позволи носенето на оръжие, а последва смърт, последва кражба на имот, последва загуба, именно от липсата на това непозволено оръжие? Къде е логиката тук, в настоящия законопроект?

Г. г. народни представители! Аз съмтам, че ако правителството искаше да влезе в своята роля, ако то със своя престиж преди всичко можеше да се намеси в ония големи братски саморазправни, които се разразиха напоследък, не по пътя на такива закони, то щеше да постигне известни цели. И аз съм дълбоко убеден, че вие ще обезоръжите някого, но вие ще обезоръжите онези мирен и нещастен гражданин, който има най-много нужда от оръжието. За да брани честта, имота и живота си. Вие няма да обезоръжите с този закон онези, които всеки ден похватят хора по улиците, нито пък сте в състояние по този начин да ги обезоръжите. И аз съм съгласен с констатацията на председателя на Народното събрание, обаче не съм съгласен с заключението му, че правителството е било много търпеливо. Правителството, ще кажа аз, е нехайствувало в това отношение, то е било престъпно нехайно и не е взело никакви мерки.

Д. Нейков (с. д): Председателят това казва, само че с други думи.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст): И аз ще подчертая, че съм съгласен с неговата констатация, но съм съгласен и с друго едно — че престижът на правителството е много малък, за да може със своята намеса или със своя респект да направи каквото и да било в тази област. И ако благородството на тези настръхнали един срещу други братски македонски лагери не наддълба, аз съм сигурен, че не е правителството, което ще внесе примирение. То няма да успее. То не успя досега. Аз съм сигурен, че по този начин, по който се процедира, то пак няма да успее. Няма да успее, казвам, затова, защото неговият престиж е под всяка критика. А за да имаш възможността не по пътя на бруталността, не по пътя на нахалството, не по пътя на беззаконието да се намесиш, ти трябва да имаш преди всичко един високо издигнат престиж. Ето кое липсва най-много на правителството; ето кое не му позволи да разреши този деликатен въпрос. И аз казвам, че ние трябва да се надвиеме само на благородството на воюващите страни. А тежко и горко на този народ, който може да чака само относителна възможност; тежко и горко на тази страна, която изживява тези трагични и страшни моменти. И днес, когато и стопанска криза, и беднотия се ширят, ние сме свидетели на най-страшна, най-печална, ожесточена борба между българи, между братя. Срещу това трябва да издигнем глас на протест. Тъ трябва да се спрат. Трябва да се намеси начин да се спрат, трябва да се изпитат всички възможни сръдства, за да може да се стигне до едно примирение, до едно успокояване на тази страна, на тази нещастна изстрадала България.

Г. г. народни представители! Аз само предупреждавам. Аз не съмтам, че мога да убедя правителството, което предрешава въпросите и ни ги поднася едва ли не само за един безплоден разисквания тук. Със това Парламентът, безспорно, се унижава. И аз много пъти съм подчертавал, че така, както се процедира, нямаме истински парламентаризъм; това е фалшив парламентаризъм и ние, парламентаристите, ще трябва да се погрижим, ще трябва първи да издигнем глас на протест срещу този начин на действие. И затова казвам, че не съмтам, какво ще мога да убедя някого, не съмтам, че ще мога да убедя най-напред правителството, което се ръководи от свои партийни побуждения, но не и от интересите на народа и на държавата.

Нека ми бъде позволено да обърна вашето внимание само върху известни пунктове, върху известни членове от този законопроект, за да видите може ли да се гласува, за да видите може ли и трябва ли да мине през Народното събрание този законопроект такъв, какъвто го виждате.

Аз съмтам, че г. министърът на вътрешните работи щеше да направи добре, ако част по-скоро беше оттегил този законопроект и беше внесъл друг чужакъв законопроект за търговия с оръжие — това

е отделен въпрос, който се засяга в глава първа.

Аз съм длъжен веднага да обърна вашето внимание върху един въпрос, който се третира в чл. 2, където, след като се изброяват нужните документи за снабдяване с оръжие, се казва в п. е, че се иска „удостоверение от надлежния околийски началник, че не се числи към партия или към организация, които за постижение на своите цели си служат с терористични или насилнически методи или действия“ и пр.

Г. г. народни представители! Нима в България може да съществуват организации с такива задачи, нима хората, които се числят към тях, не са вече в затворите и не са под ударите на санкциите на закона? Касае се, безспорно, за онези организации, които вече съществуват, но които съществуват по закон, и за тях именно околийският началник ще трябва да се произнесе коя е благонадеждна и коя не е благонадеждна. Но само по себе си не смятате ли, че е много деликатен въпрос да хвърлите съществуването на човек в ръцете на един полицай, който не винаги е на своето място, особено за нашата ориенталска, българска действителност, който често пъти живее с един мантилет на закоравял партизанин и който често пъти дори съзнателно се поставя именно като такъв човек на това място, за да може да допринесе за засилването на партията или на организацията, която го е поставила? Мислите ли, че вие със спокойна съвест можете да оставите спокойствието, живота и свободите на българския гражданин в ръцете на такъв един човек? Можете ли вие със спокойна съвест да влигнете ръка и да създадете такъв драконовски закон, много по-жесток, според мен, от закона за защита на държавата? Но околийският началник на кого ще даде удостоверение? Нима ще даде удостоверение наистина на онези, на когото животът е застрашен? Нима той няма да дѐли хората на „наши“ и „ваши“? Нима няма да даде на „нашите“, а не ще даде на „вашите“, на „оппозиционерите“? Г. г. народни представители! Не зная дали има някой от вас тук, който да не е констатирал не един, а много фразантни случаи в това отношение, за да има нужда да го убеждавам аз.

Но по-нататък, г. г. народни представители, в чл. 10 на края се казва: (Чете) „Позволително за носене на огнестрелно оръжие се издава на лицата, поменати в настоящия пункт 6, срещу предварително внасяне в Българската земеделска банка годишна такса 500 л. в полза на държавното съкровище“. Значи, ако няма човек 500 л., той може да бъде убит; той може да бъде ограбен, той може да бъде изнасилен, неговата чест може да бъде поругана и стъпкана. Г. г. народни представители! Нима с 500 л. ще купувате спокойствието, честта, имота и живота на българския гражданин? Ами че кой може да даде 500 л. годишно? Нима всички български граждани са в състояние да дадат по 500 л. годишна такса, нима селянинът би могъл да даде 500 л. такса?

К. п. Цвѣтковъ (д): Оръжието струва 2.000 л.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст): А вие знаете, че той може и да не е купил оръжието. Може да го има съвсем без пари, но таксата обязательно той трябва да плати. Кажете ми вие откъде ще вземе 500 л.? А кой има нужда от оръжие?

К. п. Цвѣтковъ (д): Къде дават оръжие без пари?

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст): Вие знаете кой дава.

К. п. Цвѣтковъ (д): Кажете го, за да го знаем и ние.

Д-ръ Г. М. Димитров (з. Ст): Вие знаете, че от войната насам на много места остана макар и дребно оръжие в ръцете на българските граждани. Защо питате откъде? И много интересно е наистина, защо питате!

Г. г. народни представители! Мене друго ме интересува повече: кой има нужда най-вече от оръжие? Как ще оставите без оръжие един селянин, на когото имотът всеки ден е изложен на крадци, или най-после стадото на когото е изложено постоянно на глутници вълци? Как ще оставите един горски стопанин без оръжие, как ще оставите един обикновен български селянин, дори когато отиде на каменищата, да няма оръжие и евентуално, ако бъде нападен, да не може да се самоотбранява? Най-после аз зададох още в началото въпроса: как ще се самоотбранява човек, когато вие не му отричате възможността на законна са-

моотбрана? Когато той бжде нападнал със оръжие, с какво ще се самоотбранява? Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че и този пунктъ не издържа абсолютно никаква критика.

По-нататъкъ обръщамъ вниманието ви на чл. чл. 16, 17 и 18 отъ законопроекта. Въ чл. 16 се казва: (Чете) „Дирекцията на полицията, чрезъ своитѣ органи или чрезъ подведомственитѣ си учреждения, следи за изпълнението на наредбитѣ на настоящия законъ. За тази целъ тя може да предприема единични или общи провѣрки и претърсвания“. Чл. 17 казва: (Чете) „Всѣко лице е длъжно при поканата отъ страна на полицията да объяви носи ли оръжие и какво е то“. И най-после въ чл. 18 се казва: (Чете) „Провѣрките на жилищата и помѣщенята може да ставатъ въ всѣко време въ денонощието, при спазване на условията, предвидени въ общитѣ закони“. Съ това се потъпква най-мизерно неприкосновеността на жилищата.

Оня, който ще има за задача да убива, смѣтате ли, че ще се уплаши отъ санкциитѣ на вашия законъ, да речемъ, отъ затвора, който предвиждате отъ 1 до 3 или 10 години, когато той вече е решилъ да прави предумишлено убийство, за което обезателно ще бжде осъденъ на смъртъ? Каква смисълъ има тая санкция тукъ за него? Тя, обаче, има значение за онзи, който трѣбва да се отбранява отъ него. Кажете ми вие какъ ще мога азъ спокойно да ходя изъ улицитѣ, когато евентуално се съмнявамъ, че животътъ ми е въ опасностъ? Среща мѣ на улицата едикойси и вика: „Горе ржцетѣ! Имашъ ли оръжие?“ Най-първо откъде знаея, че този, който ми казва „горе ржцетѣ“, е агентъ или органъ на властта? Откъде ще разчитамъ и на благоразумието на този човѣкъ, че нѣма да ми подхвърли въ джоба оръжие? Но това оставямъ настрана. Представете си най-после, че азъ му кажа, че не го познавамъ, той счете това за противопоставяне да предамъ оръжието или да се оставя да бжда обискванъ. Азъ попадамъ тогава подъ санкцията на закона. Но ако тоя човѣкъ е разбойникъ, той може спокойно да ме обискира, да вземе оръжието ми и следъ това да ме убие дори съ моето оръжие или пѣкъ, следъ като знае, че нѣмамъ оръжие.

Но азъ задавамъ още единъ въпросъ, на който искамъ да ми отговорите. Кога е по-възможно да бжде нападнал единъ човѣкъ — когато нападателътъ е сигуренъ, че нападатиятъ нѣма оръжие, или когато се съмнява, че у него може да има оръжие? Кога престѣпленията ще се увеличаватъ?

Отъ тая трибуна азъ ще направя една констатация и ще моля да се запомни. Апелирамъ къмъ васъ за едно по-добросъвѣстно отнасяне къмъ този въпросъ. Тукъ въ законопроекта има статистика за престѣпленията и убийствата. Нека се запомнятъ тия данни и следъ време ги сравните съ новитѣ данни, които ще получите. Азъ съмъ убеденъ, азъ съмъ сигуренъ, че въ бждеще ние ще имаме много повече престѣпления и убийства, отколкото сѣ били днесъ. Затова именно, защото преди всичко престѣпниците, убийцитѣ ще знаятъ, че вече иматъ едно обезоръжено население, единъ обезоръженъ, ако щете, противникъ го наречете.

Но, г. г. народни представители, има нѣщо по-страшно въ този законопроектъ. Казва се въ чл. 20: „Който съобщи на полицията за нахождане на огнестрелно оръжие, бомби“ и т. н. Не смѣтате ли, че съ това вие давате широка възможностъ за клеветата, преди всичко за клеветата? Не смѣтате ли, че съ това ще направите всички едвали не шпиони, единъ другъ да се шпиониратъ? Не смѣтате ли, че това ще внесе една страшна деморализация и че може да вкара въ затвора много невинни български граждани, като изразъ на отмъщение, на обикновена злоба, на ненавистъ, на капризъ или на лична нѣкаква неприязнь къмъ този или онзи? Не смѣтате ли, че това е едно страшно постановление, което ще даде много повече опустошителни резултати, отколкото нѣкакви положителни такива?

И най-после нека обърна вашето внимание и на глава IV — за събранията. Г. г. народни представители! Свободата на словото, на мисълта и на събранията трѣбва да бжде свещена. И ние, пѣкъ и вие тукъ отъ болшинството особено, знаете много добре при какво положение живѣхме въ разстояние на осемъ години презъ времето на единъ режимъ, който недавна си отиде. Вие си спомняте, че тогава даже запасни генерали, единъ отъ които виждамъ тукъ, на първата банка, трѣбваше да срещнатъ пренятствия, трѣбваше да срещнатъ въоръжени банди, които не имъ позволяваха да отидатъ да направятъ събрания. Ако това може да стане по старитѣ закони, по ония закони, които много по-малко допускаха това и при които много по-малкъ бѣше шансътъ да се

злоупотрѣби съ възможността на единъ български общественикъ да направи събрание и да каже своята дума, азъ ви питамъ: вие съ този законъ не заприщвате ли латя и на последната възможностъ на българския общественикъ да си каже думата? Не смѣтате ли, че и чл. 22, и чл. 23, и чл. 24 сѣ въ разрѣзъ съ чл. 82 отъ конституцията? Не смѣтате ли, че съ това се погазва този основенъ законъ, за който толкова много се говори, който се издига отъ най-малкия до най-големия и който е наистина последното защитно срдѣство за българския гражданинъ? Не смѣтате ли, че е позорно за едно управление, което преживѣ всичкитѣ несгоди на единъ такива мизерни ограничения, да дойде съ своето законодателство още по-страшно да ограничи свободата на събранията на българскитѣ граждани?

Г. г. народни представители! Въ главата, която говори за санкциитѣ — чл. 42 — се казва: „Който участвува въ такива събрания, демонстрации, манифестации“ и т. н. Преди всичко много разтегливи сѣ понятията: „манифестации“ и „демонстрации“. Връщатъ се конгресисти отъ нѣкой конгресъ, отъ зданието, където сѣ се събирали, и вървятъ по 100—200 души, съ знамена, и отиватъ къмъ квартиритѣ си. Полицията това го смѣта за манифестация, счува главитѣ на нѣколко души и дава възможностъ на провокаторитѣ да постигнатъ известни задачи, които сѣ диаметрално противоположни не само на задачитѣ, които преследва конгресътъ — както бѣше съ насъ въ Стара-Загора — но и на самата властъ, на самата полиция. Ето една възможностъ на каквито щете произволи, на каквито щете излевательства отъ страна на полицията и властта, когато поиска да злоупотрѣби срещу своя политически противникъ. Г. г. народни представители! Тази материя е съвсемъ неяснена. Има всевъзможни хора, които излизатъ да държатъ сказки, да правятъ събрания. Напр., двама-трима писатели отиватъ да направятъ събрание, но нѣматъ завѣренъ уставъ — нѣма да имъ позволите да направятъ събрание. Най-после има друга една възможностъ. Нѣкои тукъ сѣ били свидетели на такива случаи: минава манифестация и нѣкой стои и гледа. И защото знае, че е невиненъ, стои, а виновниятъ може да избѣга. Полицията ще хване тогава съвсемъ невинния неучаствувалъ въ манифестацията. Не участвувамъ, стоя тукъ настрана, предъ вратата и гледамъ. Казано е „който участвува“ и пр. Какъ се установява кой участвува? Най-после, клеветата и тукъ може да има своя гольмъ дѣлъ.

Г. г. народни представители! Дотукъ материята е съвсемъ неяснена.

Но, най-после, искамъ да обърна вашето внимание върху чл. 49. Нѣма да се спирамъ на чл. 50, за който тукъ нѣкои отъ предговорившитѣ споменаха. Смѣтамъ, че наистина е много жестоко съ една обикновена процедура, съ една инстанция да може да се наложи едно наказание, което може да коштува живота на българския гражданинъ. Но азъ смѣтамъ, че когато въпросъ за мѣрка за неотклонение „задръжане подъ стража“ за такива обикновени престѣпления, кажете ми, защо вие е тогава законътъ за защита на държавата? Какво повече искате вие? И ако наистина тоя законопроектъ ще донесе нѣщо повече, кажете ми, не утвърждавате ли вие убеждението, че тоя законъ е много по-жестокъ отъ закона за защита на държавата?

Г. г. народни представители! Обръщамъ гашето внимание само върху тия пасажѣ отъ законопроекта, затова защото, съ изключение на една малка частъ въ глава I, която, следъ като се коригира до известна степенъ, може да бжде единъ законъ за търговия съ оръжие, всички други наредби на законопроекта сѣ драконовски. И за честта на българското правителство, за честта на правителството, което изхожда отъ Народния блокъ и което наистина на 21 юний 1931 г. бѣше подкрепено отъ цѣлия български народъ, смѣтамъ, че е срамътъ това правителство да иска да ограничи свободата и правата на тоя народъ, който го е поставилъ на това мѣсто, като реакция на ограничението на неговитѣ прѣва.

Г. г. народни представители! Азъ имамъ тукъ нарѣка конституцията, въ чл. 75 на която се казва, че „мжчении при какво да е обвинение, сжщо и конфискуване на имотъ, се запрещаватъ“, въ която сѣ осветени правата на жителитѣ на българското царство, които „иматъ право да се събиратъ мирно и безъ оръжие, за да обсъждатъ всѣкакви въпроси, безъ да искатъ за това по-напредъ дозволение“ и т. н. Виждате колко по-либерални сѣ били ония, които сѣ работили конституцията, отъ тѣзи, които десетки години подиръ тѣхъ идватъ да управляватъ. И азъ смѣтамъ, че тоя законопроектъ сжщо така петни не само името на правителството, но и името на народъ, името на държавата, както го петигше законопроектътъ за печата. И тъй както законопроектътъ за печата отиде безвъзвратно „въ коми-

сията“ и повлече следъ себе си даже и своя министъръ, съмнявамъ се дали и този законопроектъ нѣма да повлече следъ себе си и министра. И затова азъ казвамъ, дългъ е на министра да побърза да оттегли законопроекта, защото той е опасенъ, той е ножъ съ много остриета, ...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: А пъкъ ще оставимъ на васъ, приятели на Оббовъ, да управлявате държавата! Вие, приятели на Оббовъ, които получавате пари съ вънъ, вие ще управлявате държавата и ще милѣте за това отечество!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Ние ще управляваме и ще управляваме не съ такива кекави закони каго вашитѣ; ще управляваме съ довърнето на българския народъ, ще управляваме съ такива мѣроприятия, които иска българскиятъ народъ когото вие излѣгахте.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте само едно кречетало и само изолчавате! Вие и приятелитѣ Ви преди всичко нѣмате политическа и човѣшка честъ!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Вие не сте спокоенъ и не може да бъдете спокоенъ, следъ като излѣгахте българския народъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие го лѣжете.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Азъ съмъ длъженъ да кажа това тукъ съжалявамъ, че единъ министъръ може да говори така! Това говори за Вашия манталитетъ и остава за Ваша смѣтка. То менъ не ме засѣга.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте изхвърлени отъ Вашата организация. Какво представлявате Вие? Вие сте безъ политически суратъ, безъ политическо достоинство. Това сте Вие въ Парламента! Вашата политическа организация Ви изхвърли като човѣкъ недостоенъ. Какво представлявате?

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Много се радвамъ, че остава на Васъ да правите констатация какъ е процедира на нашата организация.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това го знае цѣлото общество. Но Вие имате куража отъ другале. Вие имате куражъ отъ чужди субсидии и отъ Александъръ Оббовци.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Азъ никога не съмъ казвалъ какъ сте процедирали въ вашата демократическа организация. Вашето държане тукъ сега показва, че Вие не сте спокоенъ. Единъ министъръ не може да гозори така. Ако иска той да бъде почитанъ и уважаванъ, той трѣбва да се научи да почита и уважава всички.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие се разхождате въ чужбина и правите тукъ политика съ чужди срѣдства, съ срѣдства отъ Александъръ Оббовъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Азъ смѣтамъ, че не съ страсти и чувства, ...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Никакви страсти.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): ... а съ разумъ трѣбва да гледате на тия голѣми въпроси.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте загубили преди всичко човѣшки образъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Така бѣхме обвинявани и вчера, и онзи день, когато критикувахме законопроекта за печата. Но и вие се убедихте ...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Възражая)

Д. Нейковъ (с. д): И този законопроектъ, г. министре, ще умре преждевременно; и той нѣма да види бѣлъ святъ. Той е най-ретроградниятъ, най-беобразниятъ законъ въ България!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нищо не си разбрахъ тогава.

Д. Нейковъ (с. д): Той е позоръ за правителството!

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Недостойно е за единъ министъръ да хвърля така леко упрѣци къмъ единъ народенъ представител, който е поискалъ да критикува единъ законопроектъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Критикувайте, обаче пазете достойнството си. Вие трѣбва да знаете какво говорите.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Азъ не съмъ дошелъ тукъ на тази трибуна, за да правя мили очи на този или онзи. Азъ съмъ дошелъ тукъ да кажа своята дума, ...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: За Васъ други ще кажатъ своята дума.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): ... да изпълня единъ дългъ и, когато го изпълнявамъ, азъ нѣма да държа смѣтка за капризитѣ на този или онзи. Азъ ще кажа своята дума така, както моятъ дългъ ми повелява.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: За Васъ хората ще кажатъ своята дума.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Вие ще изпълните своя дългъ така, както Вие знаете, обаче върховниятъ арбитъръ, народътъ, ще каже кой какъ е изпълнилъ дълга си.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Народътъ тебе отдавна те е таксувалъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Азъ имамъ куража да заявя отъ тая трибуна че това законодателство, което вие правите, както и този законопроектъ, който днесъ е предметъ на нашето обсъждане, не е законодателство въ името на добре разбранитѣ интереси на българския народъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ти го разбирашъ!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Това е законодателство по-скоро може би на добре разбранитѣ котерийни интереси на тази или онази организация. Азъ съмъ убеденъ, че то нѣма да ползува нито васъ на министерскитѣ скамейки, нито вашето болшинство, нито пъкъ ще ползува опозицията, нито тѣзи, които утре ще дойдатъ, затова защото е едно страшно орѣжие, е едно орѣжие, което може да коства не само живота на българскитѣ граждани, но може да коства и честта и достоинството на България. То може да коства до голѣма степенъ името на България, за която ние много не претендираме, вие повече претендирате. Ние, обаче, тукъ издигаме гласъ на протестъ. Ние искаме да разберете, че когато се боримъ, не се боримъ, за да ни кажете вие, че сме патриоти или предатели, а се боримъ, за да разбере българскиятъ народъ кой е лицемеръ, кой е наистина предателъ, кой е по-добъръ патриотъ, кой по-добре разбира интереситѣ на своя народъ и кой поставя държавнитѣ интереси подъ свонти лични и котерийни домогвания. Излѣзте, дайте единъ примѣръ, кждето ние сме проявили такава котерийностъ. Ние имаме куража да кажемъ, че ние милѣмъ повече отъ васъ за този народъ. Защото, ако вие сте една случайностъ, българскиятъ народъ не е случайностъ. Той ще съществува, той ще пребъде. Ше падатъ много правителства, много правителства ще се смѣнятъ, но българскиятъ народъ ще съществува. Преди известно време председателятъ на Народното събрание каза: „За спасението на българския народъ и на българската държава ще падатъ правителства, ще трѣбва да падатъ правителства, но честта и достоинството на българския народъ ще трѣбва да бъдатъ спасени“. И азъ ще си позволя да кажа като него: българскиятъ народъ ще трѣбва да бъде спасенъ, ще трѣбва да се даде възможностъ на този народъ да се защитава; щаденето живота на българскитѣ граждани ще трѣбва да бъде издигнато като най-голѣма, най-висока, най-ценна добродетелъ преди всичко, че тогава всички други странични домогвания, всички други карактеристични и тѣсногърди котерийни и партийни домогвания. Ето кое ние смѣтаме, че трѣбва да се разбере и отъ последния български гражданинъ. Ние заявяваме въ това отношение, че не само не можемъ да гласуваме единъ такъвъ реакционенъ законопроектъ, но и че ще се боримъ срещу всички увлѣчения и крайности, срещу всички крайни мѣрки на правителството, съ които то иска да се наложи на българския народъ, и не чрезъ неговото доверие, а чрезъ на-

силието надъ него да остане на власт. (Жеко Маджаровъ и Стефанъ Кирчевъ ржкоплѣската)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Деню Тотевъ.

Д. Тотевъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Статистическите данни, които вчера предъ васъ изнесе г. Лѣкарски, и тѣзи, които сѣ посочени въ мотивитъ на законопроекта за престѣпленията въ всички дѣржави и въ България, даватъ точна иллюстрация за нравитъ на хората въ днешната епоха, въ която ние живѣемъ. Въ мотивитъ къмъ законопроекта сѣ дадени статистическите данни само за два вида отъ престѣпленията, а именно за убийствата и за нараняванията. Отъ тѣзи данни е видно, че убийствата въ настояще време, въ сравнение съ тия отъ 1911 г., сѣ се увеличили два пѣти, а нараняванията сѣ се увеличили повече отъ три пѣти. Убийствата презъ 1911 г. сѣ били 379 а презъ 1931 г. — 655; а нараняванията презъ 1911 г. сѣ били 247, а презъ 1931 г. — 1.154. Отъ тия данни, казвамъ, крѣто г. Лѣкарски изнесе, и отъ тѣзи данни, които има къмъ законопроекта, е видно, че хората днесъ много често прибѣгватъ къмъ оржжието като срѣдство за разрешение на много свои, било материални или други спорове, и оржжието се смѣта отъ мнозина за по-силно отъ идеята, за по-силно, бихъ казалъ, даже отъ справедливостта при разрешаването на спорове.

Г. г. народни представители! Всѣкидневнитъ убийства, които ставатъ по нашитъ села за много малки материални интереси и между много близки хора, сѣ достатъчно много загрижили българския народъ отъ селата. Всѣка околия поотдѣлно дава доста много жертви. Така е въ Поповска околия, отъ кждето съмъ азъ, така е и въ Ломска околия, а бихъ казалъ, така е и въ цѣла България. Много близки хора, братя, сродници и т. н. днесъ прибѣгватъ за разрешението на свои наследствени или обикновени материални спорове по-рѣдко къмъ сѣда, отколкото къмъ оржжието. Нима не сѣ известни на васъ такива случаи? Нима не е известно на васъ, че за единъ споръ между братя въ с. Кумарица, Софийско, по-миналата година биде отнетъ животътъ на много близки хора, а сѣщо и на нѣколко селяни отъ сѣщото село, които сѣ се притекли на помощъ на враждуващитъ братя? Стигнало се е дотамъ, че въ селата много често не, ами обикновено оржжието се смѣта отъ населението за единственото или за по-важното срѣдство, отколкото сѣдътъ, при разрешаването на различнитъ материални спорове между близки хора.

Но, г. г. народни представители, има и друга една категория убийства, тоже много зачестили напоследъкъ въ България, еднакъвъ въ селата, както и въ градоветъ. Това сѣ убийства между политически противници, които смѣтатъ днесъ борбата съ оржжие за по-силна и по-почтена и затова прибѣгватъ по-често къмъ нея, отколкото къмъ борбата съ идеи. Особено въ време на избори България е давала доста много жертви поради убийства между политически противници.

Трета категория сѣ убийствата, за които вчера г. Маджаровъ говори. Хора, служачи на една и сѣща идея, преследващи едни и сѣщи цели, поради разногласието по начинитъ и пѣтищата, по които трѣбва да достигнатъ тѣзи цели, прибѣгватъ пакъ до оржжието; не искатъ да премахнатъ това разногласие по миренъ начинъ, чрезъ арбитъръ или по другъ начинъ, а искатъ да го премахнатъ чрезъ оржжие.

Не сѣ малко жертвитъ, които България всѣкидневно дава като последица на тия три категории убийства.

Г. г. народни представители! Тукъ му е мѣстото да спомена, че у насъ има известни политически партии, които за реализиране на своитъ платформи не малко надежда възлагатъ на силата на оржжието. И азъ само така мога да си обясня противопоставянето на внесенния законопроектъ отъ страна на групата на г. проф. Цанковъ и групата на Асенъ Бояджиевъ.

И. Лѣкарски (д. сг. Ц): Ние протестираме противъ такъвъ начинъ на таксуване нашата политическа група. Такова таксуване може да го има само въ Вашата глава. Това е инсинуация, това е клевета.

Д. Тотевъ (д): Г. г. народни представители! Азъ само така мога да си обясня принципиалното отричане на цѣлия законопроектъ отъ тѣхъ. Нима въ България днесъ всѣки не се пита: защо правителството не вземе мѣрки да се спратъ и политическите убийства и онѣзи убийства, които ставатъ всѣкидневно по селата? И когато правителството

взема такива мѣрки, другитъ партии не идватъ да съдѣствуватъ на правителството за реализиране на тия мѣрки, крѣто се искатъ, бихъ казалъ, отъ цѣлия български народъ, отъ всички граждани, независимо отъ политическите имъ убеждения.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че тия общи бележки, които казахъ сѣ достатъчни, за да ни убедятъ, че е наложително внасянето на настоящия законопроектъ.

Следъ тия общи бележки азъ ще се спра на нѣколко положения, прокарани въ законопроекта, и ще направя нѣколко предложения отъ името на демократическата парламентарна група, които вѣрвамъ, че ще бждатъ прокарани въ комисията.

И. Лѣкарски (д. сг. Ц): Законопроектътъ е отреченъ отъ цѣлата опозиция, не само отъ две партии.

Д. Тотевъ (д): Не е отреченъ отъ цѣлата опозиция.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Толкова по-жално, ако е отреченъ отъ цѣлата опозиция. Това показва, че днешната опозиция не стои на своята висота не знае какви сѣ държавнитъ интереси и не желае да подпомага държавата. Толкова по-лошо за васъ. Това показва, че вие искате да партизанствувате.

И. Лѣкарски (д. сг. Ц): Не се цели да се подпомогне държавата.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вѣки знае какви сѣ целитъ на тоя законопроектъ. Той може да не е съвършенъ, но има една целъ — да подпомогне сигурността въ страната. А вие отричате нуждата отъ такъвъ законъ.

И. Лѣкарски (д. сг. Ц): По начало, не. Принципиално кой отрича нуждата отъ такъвъ законъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Гие искате да има разправии съ оржжие, защото асѣ въ насилието е вашата надежда.

Д. Тотевъ (д): Г. г. народни представители! Съ глава първа и втора отъ внесения законопроектъ се цели да се регламентира търговията съ оржжие и да се регистрира наличното оржжие, за да знае властта у кого се намира. Може би г. Лѣкарски да ми зададе въпроса: какви биха били резултатитъ отъ една такава регистрация? Г. г. народни представители! Модернитъ срѣдства, съ които си служатъ днешнитъ престѣпници, наложиха въ България и въ цѣлия свѣтъ създаването на адресна служба — регистрация за движението на населението. Регистрирането на оржжието е една необходимостъ за откриването на гоѣмъ частъ, бихъ казалъ, на всички престѣпления, съ които е затруднена да се справи днешната полиция и сѣдебната властъ.

Г. г. народни представители! Не се съмнявамъ, че ако досега се регистрираше движението на хората, днесъ се регистрира движението на оржжието следъ известно време ще дойдемъ до регистриране движението и на автомобилитъ, ако престѣпността вземе голѣми размѣри или се увеличава съ сѣщия темпъ, съ който се увеличава досега. Нима вие ще отречете, че сѣ забегистрирането на оржжието, за да се знае кжде се намира то, нѣма да се улесни и полицията, нѣма да се улеснятъ и ония власти, които ще има да преследватъ и издирватъ престѣпниците?

Г. г. народни представители! Първата бележка, която имамъ да направя по законопроекта и съ която ще се съглася съ мнозина, които говориха отъ тукъ, е по глава III, и специално по § 18 — кога и отъ кого могатъ да ставатъ провѣрките на жилищата и помѣщенията. Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че никакви нужди не оправдаватъ, нито пъкъ налагатъ измѣняването на съществуващия законъ за администрацията и полицията или на углавната процедура, въ която се опредѣлятъ поводитъ и начинитъ, по които става обискването или влизането въ частно жилище въ всѣко време. Смѣтамъ, че откриването на едно оржжие не оправдава съ нищо измѣняването на съществуващото положение и позволяването да се нарушава неприкосновеността на жилището. Азъ смѣтамъ, че ако властта знае, какво въ известно жилище има оржжие, тя може да възпрепятствува неговото изнасяне и презъ деня да направи обискъ и да издир оржжието. Ето защо групата на Демократическата партия, отъ името на която говоря, би пожелала комисията

по Министерството на вътрешните работи да изхвърли чл. 18 от глава III на настоящия законопроект.

Също така азъ смѣтамъ, че съ нищо не е оправдано даването 50% отъ стойността на оръжието на оня, който съобщил, че нѣкой има оръжие. Законътъ и добре разбранитѣ интереси на народа вмѣняватъ въ дългъ на всѣки български гражданинъ да улесни властта въ откриването на незарегистрирано оръжие, съ което ще допринесе да се предотвратятъ известна частъ отъ убийствата, които биха се извършили. Но азъ смѣтамъ, че съ нищо не е оправдано да се дава 50% отъ стойността на незарегистрираното оръжие на оня, който би го открилъ.

Дохождамъ, г. г. народни представители, до глава IV — за събранията.

Г. г. народни представители! По отношение на събранията, особено на закрито, въ чл. 22, алинея втора, се предвижда, да се уведомява полицейската властъ писмено въ определенитѣ въ закона за администрацията и полицията срокове. Писменитѣ съобщения, при българскитѣ политически нрави...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ закона за администрацията и полицията се иска сѣщото. Нищо ново нѣма.

Д. Тотевъ (д): Тамъ е казано „уведомяване“, а тукъ е казано „полицейската властъ се уведомява писмено“.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сѣщото е.

И. Лѣкарски (д. ст. Ц): Тамъ е казано, че се уведомява полицейската властъ, а не мѣстната.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ закона за администрацията и полицията е казано, че се уведомява полицейската властъ. Въ чл. 56 отъ закона за администрацията и полицията е казано: (Чете) „Този, който иска да свика публично събрание, трѣбва да уведоми въ градоветѣ 4 часа по-рано мѣстното полицейско управление съ писмено съобщение“. Значи, предизвѣстява се.

И. Лѣкарски (д. ст. Ц): Това е за градоветѣ, а за селата?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ селата нѣма друга полицейска властъ, освенъ общинската. Кметътъ представлява полицейската властъ.

Д. Тотевъ (д): За селата е казано, че полицейската властъ се изпълнява отъ мѣстния кметъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това е сѣщото, което е казано и въ закона за администрацията и полицията.

Д. Тотевъ (д): И азъ, г. г. народни представители, смѣтамъ, че ако тоя законопроектъ се приеме въ този му видъ...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тая алинея, за събранията на закрито, е излишна. Нѣма нужда отъ нея. Въ закона за администрацията и полицията я има.

Д. Нейковъ (с. д): Обаче настоящиятъ законопроектъ отмѣнява закона за администрацията и полицията.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нищо не отмѣнява! Недейте говори все голѣми думи.

Д. Нейковъ (с. д): Отмѣнява го цѣлия.

Д. Тотевъ (д): Ако този законопроектъ стане законъ, азъ ви увѣрявамъ, че при нашитѣ политически нрави нѣкой опозиционеръ не би могълъ да направи събрание въ което и да било село. Или кметътъ ще се скрие, за да не може да се подаде писмено съобщение, или пъкъ ще отсъствува, защото ще е празниченъ денъ, и вие нѣма да можете да направите събрание.

Д. Нейковъ (с. д): Много вѣрно.

Д. Тотевъ (д): Азъ смѣтамъ, че касателно онази частъ отъ тая глава, дето се говори за демонстрации и манифестации, не е правъ нито г. Димитровъ, нито други, които отричатъ умѣстността ѝ. Но касателно събранията, демократическата парламентарна група смѣта, че относно свободата на събранията ще трѣбва да си останатъ постановленията въ сѣга сѣществуващия законъ за администрацията и полицията.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Така се разбира.

Д. Тотевъ (д): Азъ съмъ доволенъ отъ обяснението, което дава г. министърътъ на вътрешните работи, че така се разбира, но нека и отъ законопроекта да се вижда ясно, че така се разбира.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): По-важно е да се каже какъ го разбиратъ полицейскитѣ органи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ще махнемъ тази алинея. За събранията на закрито не се интересувамъ.

Д. Тотевъ (д): Тѣкмо тамъ е и моята мисль. Ние не се различаваме съ г. министра. Азъ апелирамъ, въ комисията по въпроса за събранията на закрито и на открито да се каже по-ясно, че оставатъ въ сила досега сѣществуващитѣ наредби въ закона за администрацията и полицията. Това е мнението и на групата, отъ името на която азъ говоря.

Г. г. народни представители! Не мога да отрека и друго едно обстоятелство, въ връзка съ санкциитѣ въ сѣга сѣществуващия законъ, особено за събранията, пакъ съ огледъ на правитѣ, които имаме въ България. Азъ не вѣрвамъ да има тукъ въ Парламента депутатъ отъ болшинството, който презъ миналия режимъ да не е бивалъ арестуванъ въ нѣкое село. Бивалъ съмъ арестуванъ и азъ. Но, за честта на сегашното правителство, азъ не съмъ чувалъ оплакване въ това отношение отъ нѣкой народенъ представителъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Сеферинъ Митковъ го биха даже!

Д. Тотевъ (д): Отъ опозицията не съмъ чулъ никой да се оплаче. Може да сѣ били Сеферинъ Митковъ, но азъ ви казвамъ не съмъ чулъ досега народенъ представителъ отъ Сговора, нито отъ вашата група, г. Димитровъ, да се е оплакалъ, че днешната властъ не е позволила събрание или че е разтурила такова.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Затова азъ казвамъ, че разбирането на г. министра е едно, а на полицията — друго. Овзи денъ — не смѣтамъ, че е станало съзнанието на министра — полицията дойде да ми разправя да не я критикувамъ, защото иначе щѣла да разтури събраниято ни!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие, щомъ ходите въ Ловешка околия да говорите противъ вашитѣ другари отъ Земледѣлския сѣюзъ, да инсинуирате разни работи, естествено, полицията ще Ви каже това.

Д. Нейковъ (с. д): Я гледай! Това ли е мѣрдаването? Полицията ли ще ни кара да искаме разрешение отъ парламентарнитѣ групи какво да говоримъ?

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст): Значи, полицията ще ми опредѣли какво да говоря и какво отношение да вземамъ спрямо групата!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ д-ръ Г. М. Димитровъ) Не. Вие сте били отъ сѣщата организация, прѣчистите на тази организация и тя реагира срещу Васъ.

Д. Тотевъ (д): Г. Димитровъ! Не можете да отречете, че днешната властъ е цвѣте и много хубаво цвѣте въ сравнение съ онова, което бѣше.

Д. Нейковъ (с. д): Само че не е за мирисане!

Д. Тотевъ (д): Ако насъ ни обвиняватъ, ако срещу насъ има обвинение отъ народа или отъ васъ, то е повече за това, че властта е мекушава. Азъ съмъ чувалъ и така може да се обясни засилването, споредъ мене изкуствено, а споредъ тѣхъ много естествено, на г. Цанкова — съ мекушавостъ на властта, на днешното правителство.

Д. Нейковъ (с. д): Въ с. Караджалово, Борисовградска околия, полицията уби човѣкъ!

Д. Тотевъ (д): Днесъ, преди малко, въ София стражаръ убиха. За него ми кажете.

Д. Нейковъ (с. д.): Нападате партизански като хуни, като диваци!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст.): (Къмъ Д. Тотевъ) Защо си кривите душата? Много добре знаете, че ви помага полицията.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Полицията служи само на държавата, на никого не помага.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст.): Така трѣбва да бъде, но, за съжаление, не е така.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Трѣбва да ѝ пазимъ престижа, г. министре, да не я забъркваме въ партизанскитѣ страсти.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Пазимъ го, не я бъркаме.

Д. Тотевъ (д): Азъ съмъ така за много строги санкции, предвидени въ настоящия законопроектъ, а също така е строга и процедурата. Казахъ преди малко, че мнозина отъ народнитѣ представители не, но нѣма единъ народенъ представител отъ болшинството, който да не е билъ арестуванъ презъ време на Сговора. Азъ съмъ билъ арестуванъ и въ селата Малко-Ново и Голѣмо-Ново, Поповско, и другата. И зашто? Защото не съмъ съобщилъ на кмета, че ще отида преди избора въ село. И ако той сега ми състави актъ по тоя законопроектъ, че съмъ отишелъ на събрание въ известна къща, като мѣрка за неотклонение ще ми постави задържане подъ стража.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма подобно нѣщо.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст.): И ще свидетелствувать стражари! Сума глоби ми наложила мене.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. Димитровъ, Вие говорихте единъ часъ и никой не Ви прекъсва.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст.): Много ме прекъсваха. Прекъсвамъ сега самъ за уяснение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Д. Тотевъ (д): Г. г. народни представители! Въ чл. 44 се казва: „който даде мѣсто или помѣщение за устрояване тайно събрание, задържа се подъ стража“ — съгласно чл. 49 отъ законопроекта.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: То е друго нѣщо.

Д. Тотевъ (д): Азъ желая въ комисията тия членове, кждето се засѣга свободата на събранията, както и членоветѣ съ санкциитѣ за събранията, да бждатъ премахнати или най-малко коригирани. Също така бихъ казалъ: нѣма за какво да задържате известно лице въ участъка до гледане дѣлото само затуй, защото въ лицето или въ дома му намѣрили оръжие. Г. Попивановъ е тукъ и може да ви каже, че въ село Малко-Ново се подхвърляха преди 3—4 години и бомби, и червени знамена, и патрони и т. н.

Г. г. народни представители! Ние знаемъ българскитѣ политически нрави. Нека поне санкциитѣ не бждатъ такива драконовски. Нека не бжде задържано лицето; съдете го — никой не отрича това — и предъ съда то ще има възможностъ да докаже своята невинностъ. Но да го задържате подъ стража само затуй, защото въ дома му или въ пѣвника му било намѣрено оръжие, не бива. И азъ пожелавамъ това въ комисията да бжде коригирано.

Г. г. народни представители! Също така съмътамъ, че въ комисията трѣбва да се възстановятъ дветѣ инстанции по същество за дѣлата по всички тия престѣпления и нарушения, визираны въ законопроекта.

Г. г. народни представители! Азъ не се самообольцавамъ, че тоя законопроектъ, станалъ законъ, ще премахне убийствата, обаче азъ съмъ сигуренъ, че той ще ги намали, ще намали тѣхния процентъ, ще ги ограничи. И съ тая вѣра азъ, отъ името на демократическата парламентарна група, заявявамъ, че ще гласуваме внесения законопроектъ съ пожелание, всички бележки, които направихъ, да бждатъ взети подъ внимание отъ комисията. (Ръкоплѣскания отъ демократитѣ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стоянъ Момчиловъ.

С. Момчиловъ (нац. л. о): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Като-че-ли една шега на съдбата кара управлението, които си слагатъ етикетъ демократически, да прокарватъ най-реакционни закони. Единъ прѣсень примѣръ имаме съ законопроекта за печата, който бѣше отреченъ освенъ отъ цѣлата оппозиция, но и отъ голѣмъ брой представители отъ болшинството. Вторъ единъ примѣръ е дневниятъ законопроектъ.

Вѣрно е, че отъ известно време правитѣ у насъ сѣмъ станали много жестоки. Вѣрно е, че човѣшкитѣ животѣ като че не се ценятъ много. Вѣрно е, че нашето отечество си е извоювало една тѣжна слава на страна на размирици, на страна на убийства.

С. Таковъ (з): Отъ кога?

С. Момчиловъ (нац. л. о): Но да вземаме поводъ отъ тия факти, за да посѣгаме на известни свободи на гражданитѣ, да слагаме драконовски наказателни санкции, да обърнемъ страната въ полицейска държава — това не бива, разстоянието е много голѣмо. Вѣрно е, че убийствата зачестиха у насъ. Вѣрно е, че често пѣти споръ за имотъ или нѣкаква малка обида свършва съ револверъ или съ кама. Също така вѣрно е, че политическитѣ убийства у насъ не сѣмъ малко. Но ако г. министърътъ, ако дневното правителство се мами отъ надеждата, че ще спре политическитѣ убийства съ тоя законопроектъ, много е суетна тая надежда.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Вчера, г. Момчиловъ, г. председателътъ на Камарата подчерта, че не липсватъ срѣдства на властта, нито тя е слаба да се справи, но че нейната търпимостъ дава възможностъ да се вършатъ убийства. Тия думи на г. председателя на Камарата трѣбва да си има предъ видъ г. министърътъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нито сте разбрали какво е казалъ председателътъ, нито сега разбирате какво приказвате. Говорите каквото Вие понася.

С. Момчиловъ (нац. л. о): Нека г. министърътъ на вътрешнитѣ работи не се ласкае отъ надеждата, че щомъ този законъ влѣзе въ сила, членоветѣ на известни революционни организации, които боравятъ съ оръжие, ще дойдатъ веднага да го регистриратъ въ неговитѣ полицейски управления. Не е тоя начинътъ, г. министре, по който ще сложите край на тия печални събития.

Г. Пждаревъ ми напомни думитѣ на нашия уважаемъ председателъ.

К. Караджовъ (з): И все пакъ сме народъ, въ рѣцетѣ на когото не трѣбва да има оръжие.

С. Момчиловъ (нац. л. о): Чакайте, колега. Ще дойда и дотамъ. Сега говоримъ за политическитѣ убийства. — Не мога да не си спомня тия думи на г. Малинова: че властта е проявила твърде голѣмо търпение по отношение известни факти, по отношение известни организации. Дори нѣщо повече, ще кажа азъ: дотамъ е стигнало търпението на държавната властъ, че то граничи съ абдикация отъ правата ѝ. Толкозъ по тоя въпросъ.

Не отричамъ основателността на известни мѣрки, които се взематъ за контролиране и ограничаване вноса и търговията съ оръжие и на правото за носене на оръжие. Тия мѣрки, безъ да прекратятъ напълно престѣпленията противъ живота на българскитѣ граждани, ще бждатъ една сериозна прѣчка за осъществяването на тия престѣпления. Въ това отношение законопроектътъ ще намѣри подкрепата на всички ни. Но само толкова. Всички останали негови постановления — процесуални, наказателни и постановления, които засѣгатъ нѣща, нѣмащи нищо общо съ търговията или съ носенето на оръжие — ще намѣрятъ порицанието, надѣвамъ се, на цѣлото народно представителство.

Следъ тия бележки нека ми бжде позволено накратко да се спра на известни текстове отъ законопроекта, които фразиратъ, които правятъ впечатление, които възмущаватъ даже свикналия на по-голѣма свобода български граждани.

Най-напредъ дали текстътъ на чл. 18, който дава право на полицията да влиза въ всѣко време въ жилището на български гражданинъ подъ предлогъ, че дири оръжие, не противоречи на чл. 74 отъ конституцията, който освещава неприкосновеността на жилището на всѣкого едного. Една отъ свободитѣ, за които се бориха народитѣ, това е неприкосновеността на жилището. Въ съзнанието

на английския народ съществува максимата: my house is my castle — моята къща е мой замък, тамъ никой не може да влѣзе. Нима жилището на българския гражданинъ не е така също свещено и неприкосновено? Нима протекцията, която му дава конституцията, гаранцията, която дава конституцията, трѣбва съ единъ полицейски законъ да я отнемимъ? Прегледоворившиятъ колега отъ Демократическата партия каза, че българскиятъ политически партизански прави сѣ такива, че винаги ще дадатъ мѣсто за произволи. Желателно е г. министърътъ да си вземе бележка отъ тѣзи думи на неговъ приятел и да махне тѣзи постановления, които биха дали възможност на недобросъвестни хора — а такива винаги ще се намиратъ у насъ — да превърнатъ постановленията на закона въ срдство за тормозъ на политически противници. Защото така, както е чл. 18, всѣки отъ насъ, щомъ нѣма щастието да бѣде къмъ управляващата групировка, рискува, подъ предлогъ, че търсятъ оружие въ дома му, по петъ пѣти на нощъ да отиватъ да безпокоятъ домашнитъ му.

П. Попивановъ (з): Ти сега ли го разбра?

С. Момчиловъ (нац. л. о): Винаги съмъ го разбираалъ.

П. Попивановъ (з): Много си закѣснѣлъ.

С. Момчиловъ (нац. л. о): Не съмъ закѣснѣлъ.

Нѣкой отъ мнозинството: Вие ще го прилагате!

С. Момчиловъ (нац. л. о): Колега! Много далечъ отивате! Слава Богу, нито азъ, нито групата, отъ която изхождамъ, сме правили нѣщо въ това отношение, за да имате право да говорите.

В. Мариновъ (д): Редакцията е на закона за защита на държавата!

С. Момчиловъ (нац. л. о): Азъ не изхождамъ отъ тая група, която го е създала. Не бива да забравяте това. По-натѣтъ, г. г. народни представители — чл. 22 отъ законопроекта, касателно събранията, и чл. 23, касателно сжщитѣ. И тамъ виждаме едно нарушение на конституцията. Чл. 82 отъ конституцията освещава правото на българскитѣ граждани да се събиратъ и размѣняватъ мисли по известни текущи болни въпроси, по въпроси, които ги интересуватъ, по въпроси за уредбата на държавата, по партийни въпроси и т. н. И тукъ събранията се поставятъ подъ пълна опека на полицейската власт. И тукъ се дава възможностъ политически противници да бждатъ преследвани, да бждатъ тормозени. Достатъчно е за менъ, че тѣзи постановления ги отрече г. Деню Тотевъ, членъ на мнозинството. Този фактъ най-добре характеризира доколко тѣзи постановления заслужаватъ вашата подкрепа.

П. Попивановъ (з): Ние не сме педанти, както виждате.

С. Момчиловъ (нац. л. о): Минавамъ къмъ наказателнитѣ разпореждания. Мога да кажа само две думи за тѣхъ: тѣ сѣ драконовски. Наказателната репресия по тѣхъ е толкова тежка, че престѣпленията, които сега се въздигатъ въ такива, по своитѣ наказания сѣ равни на убийството и въобще на най-тежкитѣ престѣпления по нашия наказателенъ законъ. Напримѣръ — оставямъ настрана наказанията, които се налагатъ на търговцитѣ, които нарушаватъ закона при търговията съ оружие — чл. 32 казва: „Който държи въ жилището си огнестрелно оружие . . . се наказва съ тъмниченъ затворъ отъ 1 до 6 месеца и глоба до 2.000 л.“ Чл. 36 казва: „Който препятствува на органъ на властта, при провѣрка за носене или държане на оружие, наказва се съ строгъ тъмниченъ затворъ до 3 години и глоба до 50.000 л.“ Не бива да се забравя, че въ наказателния законъ съществуватъ постановления за наказване онзи, който противодѣйствува на властта. Наказанията за тѣзи престѣпления сѣ много по-малки отъ тѣзи, които сега се предлагатъ тукъ. Чл. 37 казва: „Който при сбиване“ и т. н. употреби оружие, се наказва съ тъмниченъ затворъ отъ 3 месеца до 1 година и глоба отъ 500 до 5.000 л.“ Въ наказателния законъ това е буквално чл. 495 — едно нарушение общоопасно, което се наказва съ запитане до 6 месеца. Тукъ му слагатъ затворъ до 1 година и глоба.

Най-сетне, въ чл. 42 се казва: (Чете) „Който устоява събрания, демонстрации, манифестации“ и пр. — наказание. „Който участвува въ такива събрания, демонстрации, манифестации“ и пр. — наказание. Това противоречи на

чл. 82 отъ конституцията и дава мѣсто пакъ за много голѣми злоупотрѣбления отъ страна на властта. Който даде мѣсто или помѣщение за устройване на събрание — и той се наказва.

Най-напредъ, какво е събрание, кой ще решава тоя въпросъ, дали събирането на нѣколко хора представлява събрание или не? Полицията ще го решава, селскиятъ кметъ, като шефъ на полицията, ще го решава. На такъвъ единъ човѣкъ, който умишлено ще бѣде злопоставенъ, вие ще му опредѣлите мѣрка за неотклонение: задържане подъ стража. Винаги ще бѣде възможно тогава известни неудобни хора въ известни времена да се поставятъ „на топло“, за да не прѣчатъ на властта.

Но едно нѣщо забравя г. министърътъ; неговитѣ участници и затвори ще се окажатъ малки, тѣсни да събератъ всички нарушители, по отношение на които ще се вземе мѣрка за неотклонение задържане подъ стража.

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): Сждбата на такива закони е винаги да ги прилага друго правителство.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Гответе се за благото на България!

С. Момчиловъ (нац. л. о): После, дѣлата по тия престѣпления ще се гледатъ само отъ една инстанция по сжщество. Известно е, че могатъ да ставатъ сждебни грѣшки. Известно е също така, че понякога нѣкой обвиняемъ, поради опущение, поради безгрижие, може да бѣде лишень въ първата инстанция отъ доказателства и той нѣма да има възможностъ да иска провѣрка на първия сждебенъ актъ, който може да бѣде най-сетне погрѣшенъ.

Г. г. народни представители! Въобщѣ цѣлятъ духъ на законопроекта е реакционенъ. Като не отричамъ на-временността и целесъобразността само на тѣзи постановления, които поставятъ известенъ контролъ върху търговията и носенето на оружие, всички останали постановления на законопроекта съдържатъ единъ реакционенъ духъ, който най-малко хармонира, който най-малко прилича на тѣзи, които се кичатъ съ името демокрация, които се кичатъ съ името народовластие. (Ражоплъскания отъ националлибералитѣ — обединени)

Председателствуващъ Н. Шеповъ: Има думата народниятъ представител г. Коста Лулчевъ.

К. Лулчевъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Първиятъ въпросъ, който азъ си залавамъ по поводъ разглеждането на този законпроектъ, е: кой ни поднася тоя законпроектъ, кой можа да измисли тоя законпроектъ и кой написа тоя законпроектъ, за да се подиграе съ Народното събрание? И азъ се чудя, че тѣкмо такъвъ единъ законпроектъ се внася формално тукъ и се защищава отъ г. Гиргиновъ, като министъръ на вътрешнитѣ работи, когото ние въ миналото въ много подобни случаи сме виждали на другата страна на барикадата. И другъ пѣтъ сѣ правени опити да се ограничатъ, да се стѣснатъ свободитѣ на българскитѣ граждани, на обществени и политически прояви, и тогава г. Гиргиновъ, заедно съ насъ и наравно съ насъ, се е борилъ тѣй, както единъ демократъ може да се бори противъ всички стѣснения на граждански и политически правдини и свободи. Необяснимо ми е, прочее, какъ може г. Гиргиновъ днесъ да ни представя този законпроектъ!

Законопроектътъ съдържа нѣколко постановления, третира различни материи. Той носи заглавие: „Законопроектъ за ограничаване престѣпленията противъ личната и обществена безопасност“. Погледнато отгоре, погледнато отдалечъ, едно мѣроприятие, една мѣрка, която ще цели да запази личната и обществена безопасност, трѣбва да бѣде приета отъ всички. Но по силата на кой разумъ, по силата на що въ тоя законпроектъ се поставятъ постановления за ограничаване свободата на събранията? Нима и събранията сѣ престѣпления противъ личната и обществена безопасност?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Събранията не сѣ засегнати. Азъ ви декларирамъ, че събранията не сѣ засегнати.

К. Лулчевъ (с. д): Моля! Ще видимъ дали сѣ засегнати или не.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Политически и партийни събрания не сѣ засегнати.

Ц. Бръшлянов (д. сг. Ц): Това, което казвате, г. министре, е ново.

К. Лулчев (с. д): Първата част на законопроекта, която третира въпроса за носенето на оръжие...

Д. Нейков (с. д): Оставете тогава постановленията на сега действащия закон за администрацията и полицията.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Да, да. Аз и по-рано го казах, защото това е смисълът на законопроекта.

К. Лулчев (с. д): Ако г. министърът прави тая декларация, че той ще остави само ония постановления за събранията, които сѣ досега, питамъ го: защо имаше нужда да внася настоящия законопроектъ, защо имаше нужда да се дразни Народното събрание съ тѣзи постановления сега?

Министър д-ръ А. Гиргинов: Моля, моля. Въ настоящия законопроектъ има други постановления, които сѣ необходими за държавната, обществената и личната безопасност въ страната.

К. Лулчев (с. д): Г. г. народни представители! Първата част отъ законопроекта третира въпроса за носенето на оръжие, за продажбата на оръжие и за ограничение на въоръженията.

Министър д-ръ А. Гиргинов Да, така е.

К. Лулчев (с. д): Питамъ се сега азъ: тия постановления, които сѣ въ тази част на законопроекта, постигатъ ли целта си? Голѣма част отъ тѣзи постановления сѣществуватъ и днесъ въ закона. И днесъ носенето на оръжие не е позволено. И днесъ продажбата на оръжие свободно не е позволена.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Да, обаче законитѣ сѣ недостатъчни и неефекасни и затуй се прави това. Някъде въ новия законопроектъ нѣма новъ деликтъ.

Н. Кемилев (д. сг. Ц): Какво сте писали въ законопроекта, г. министре?

Министър д-ръ А. Гиргинов: Днешниятъ законопроектъ не предвижда никакво ново престѣпление.

Н. Кемилев (д. сг. Ц): Кметътъ, който види нѣкой ловецъ въ полето, ще отиде да го обезоръжи!

Министър д-ръ А. Гиргинов: Тоя законопроектъ предвижда наказания за сѣществувачи деликти, за сѣществувачи престѣпления, усилява наказанията предъ видъ голѣмата престѣпност. Само това е целта. А колко трѣбва да се усилятъ наказанията, това е другъ въпросъ — въпросъ на целесобразност, който ще го разгледаме.

Н. Кемилев (д. сг. Ц): Нѣма законъ, който да ме спре, когато искамъ да убия нѣкого.

Министър д-ръ А. Гиргинов: И въпрѣки това, за да носите оръжие, трѣбва да имате разрешение. Който нѣма разрешение, ще бѣде наказанъ.

Т. Кънчев (д. сг. Ц): Този законопроектъ е атестация за безсилието на властта да си изпълни длъжността. Имате и полицейски и сѣдебни органи.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Азъ ще ви кажа какъ си е изпълнявала властта своята служба и какви сѣ послѣдствията, за да ви покажа нуждата отъ такива постановления.

К. Лулчев (с. д): Азъ чувамъ възраженията на г. министра и чѣта строгитѣ постановления на законопроекта за ограничение въоръженията и все пакъ се питамъ: може ли единъ законъ да ограничи въоръженията, сме ли въ състояние да се разоръжимъ? Г. г. народни представители! И днесъ е забранено насенето на оръжие, и днесъ конституцията казва, че въ Народното събрание никой не може да влѣзе съ оръжие, но въ колцина отъ васъ въ джобовѣтъ има оръжие?

Министър д-ръ А. Гиргинов: Това е единъ аргументъ въ полза на законопроекта.

К. Лулчев (с. д): Г. г. народни представители! Азъ искамъ да ви кажа, че съ законоположения и съ такива строгости злото нѣма да бѣде премахнато. Коренитѣ на това зло сѣ много дълбоки. Ние не стигаме до тия корени да ги потърсимъ, да ги премахнемъ и да ограничимъ възможността за въоръжаване. Ние не стигаме до тамъ, ние тѣзи корени не търсимъ.

Ние чухме вчера най-жестоката присѣда на днешното състояние и на днешното управление, бихъ казалъ азъ, казана по единъ деликатенъ начинъ, по единъ виртуозенъ начинъ отъ нашия председател. То не бѣше нищо друго, освенъ една страшна присѣда на страшнитѣ моменти, въ които ние живѣемъ — цѣлата страна — и за безсилието на управлението. Г. Малиновъ каза вчера само, че управлението е много търпеливо. То не е търпеливо — често пѣти то изпреварва, но го не бие тамъ, дето трѣбва. То не търси дълбокитѣ мотиви, то не търси дълбокитѣ причини, за да посегне върху тѣхъ.

Ето, мотивитѣ на законопроекта ни сочатъ цифри на убийства и наранявания. На що се дължатъ тия наранявания и тия убийства? Отъ свободно сѣществуване ли, отъ задоволено сѣществуване ли хората посѣгатъ първо върху себе си и после върху другитѣ? Има, очевидно, други мотиви. Ние искаме да се обезоръжимъ, ние искаме да изземемъ оръжието, а забравяме, че ние държимъ това оръжие като най-силенъ аргументъ въ нашитѣ рѣце, въ рѣцетъ на управлението.

Г. г. народни представители! Въпросътъ е по-голѣмъ, отколкото ние днесъ си го поставяме. Въпросътъ е по-важенъ, отколкото ние искаме да го видимъ днесъ въ тоя законопроектъ. Да се разоръжимъ! Да, азъ, социалистътъ, най-напредъ ще кажа: да се разоръжимъ защото никогa оръжието не е разрешавало нито личнитѣ, нито общественитѣ, нито националнитѣ въпроси. Никогa не е било това! Да се разоръжимъ! Дайте примѣръ най-напредъ: да се разоръжимъ!

Азъ зная колко е голѣмъ въпросътъ. И когато въ единъ свѣтовенъ, въ мировъ масшабъ се поставя въпросътъ за разоръжението, азъ зная, че всички казватъ и декларирайтъ, че трѣбва да се разоръжимъ, че трѣбва свѣтътъ да бѣде разоръженъ, но едновременно съ тия декларации управляващитѣ свѣта все повече и повече се въоръжаватъ. Нека да не бѣде голѣма думата, но азъ искамъ да го кажа: никогa свѣтътъ не е билъ тѣ много въоръженъ, както е днесъ; никогa свѣтътъ не е билъ тѣ близко до единъ новъ международенъ конфликтъ, до една нова война, до едно ново стѣлкновение военно, както е днесъ.

Въпросътъ е голѣмъ, г. г. народни представители! Въпросътъ, поставенъ въ този масшабъ, е голѣмъ: въпросътъ, поставенъ въ нашия масшабъ, е мѣчно разрешимъ и неразрешимъ съ срѣдствата, които министърътъ на вътрешнитѣ работи ни сочи. Вие мислите ли да разоръжите всички? Вие мислите ли да отнемете оръжието на всички? Ето, има отдѣлна категория хора, на които вашиятъ законопроектъ позволява да носятъ оръжие. Искатъ се известни формалности. Кой не може да представи тия формалности и кой не може да внесе гаранция отъ нѣколко стотинъ лева, за да получи оръжие?

Г. г. народни представители! Съ пълно съзнание, съ откритъ разумъ, съ чувство на дългъ и отговорностъ мога да кажа: тия тежки срѣдства не разрешаватъ въпроса.

Н. Кемилев (д. сг. Ц) Бждете увѣрени, г. Лулчевъ, че тия, които вършатъ убийства, пакъ ще си ги вършатъ.

К. Лулчев (т. д): Да поставите и най-мракобеснитѣ и най-тежитѣ наказания въ закона, този, който ще иска да извърши убийство, ще го извърши.

Да се разоръжимъ въ своето съзнание и да заявимъ твърдо своето желание да живѣемъ въ миръ! Това е по-трѣбно. И ако дотамъ не стигнемъ, каквито и тежки наказания вие да предвиждате за тия, които носятъ оръжие, резултати нѣма да се получатъ. Азъ искамъ тукъ да поставя този въпросъ, за да бѣде той поставенъ на разискване и въ Народното събрание, и въ обществото вънъ.

Омръзна ми, дотегна ми да слушамъ всѣки денъ за убийства! И вчера, и онзи денъ, и днесъ, и въ София, и въ провинцията! Докога ще живѣемъ въ тая атмосфера? Но кой въпросъ бѣше разрешенъ съ тѣзи убийства? Нито единъ. Убийствата продължаватъ, ожесточенията следватъ. Едно убийство води следъ себе си друго, второ, трето. Да върваме ли на слуховѣтъ, г. г. народни представители? Да върваме ли на това, което се носи? Да върваме ли на това, което се вѣщае следъ всичко онова, което станa отъ нѣколко дни насамъ? Надъ София виснатъ черни

облаци, надъ София надвисва черна ръжка и не се знае до къде ще се стигне. До кога и защо?

Вие днесъ наказвате съ тежки наказания тѣзи, които носятъ оръжия. Г. министри на вътрешнитѣ работи! Колко убийства предотвратихте? Колко убийци Вие предварително отклонихте да не извършватъ убийство? Где Вие е полицията и администрацията да предотврати тия престъпления, тежки и непоносими вече?

Н. Пядаревъ (д. сг. II): Поне да открие убийцитѣ.

К. Лулчевъ (с. д): Г. г. народни представители! Не е логично да се сочатъ повече факти. Но това, което става, това, което стъ толкова време души и маща обществената съвѣсть, то предизвиква негодувание. И нека ние станемъ изразители на това негодувание, за да кажемъ, заедно съ нашия председател, който вече говори тукъ по този въпросъ: да престанатъ тия убийства!

Но да престанатъ тия убийства не значи администрацията и полицията да чака убиеца да извърши престъплението и тогава да го гони и често нѣкти да улови убийца.

Д. Нейковъ (с. д): Не често пѣти, ами винаги!

К. Лулчевъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ чувствамъ всичката мъжнотия на въпроса. Азъ чувствамъ всичката тежестъ на това, което ни гнети, и затова искамъ да кажа: колкото и строги да сѣ вашитѣ наказания, ако друго не последва, резултати тѣ нѣма да донесатъ.

Какво друго трѣбва да последва? Година и половина вече сте на власт. Година и половина ние чакаме да се бръкне въ голѣмитѣ и тежки въпроси, които дунатъ българския народъ и българското гражданство. Ние чакаме да видимъ голѣмитѣ стапански проблеми поставени на разрешение. Ако е животъ и здраве, може и да ги донесатъ. Но тия тежки условия на съществуване, тия мъжнотии при съществуването, които помрачаватъ и погледъ, и разумъ, тия мъжнотии въ личното съществуване съ най-благоприятнитѣ условия за развитието на престъпността. Не искайте въ това отношение да се мотивираме съ мненията на други и да посочваме цифри. Негарантиранъ за съществуването на себе си, негарантиранъ за съществуването на своето семейство, лишенъ отъ средства за съществуване, лишенъ отъ възможностъ да живѣе, да прекъсва себе си и семейството си, гражданинътъ е помраченъ и лесно избира други пътища за разрешаване на тия въпроси. Чакаме, прочее, тия голѣми проблеми да бѣдатъ поставени на разрешение, за да може действително да настѣпи едно успокоение и, да добавя, едно благоденствие въ тая страна.

Вѣдѣсто тия голѣми проблеми, преди два месеца ние бѣхме сезирани съ единъ много основенъ законопроектъ, който разрешава въпроса за свободата на печата — законопроектътъ за печата. Нима и тогава, когато се вънасяше този законопроектъ за печата, все тия голѣми съображения за миръ граждански, миръ въ страната, движеха управлението? Г. г. народни представители! Два месеца минаха отъ тогава, законопроектътъ си отиде, отиде си и той, който го внесе. Нима искаме ние и този законопроектъ същата съдба и същитѣ резултати да даде? (Оживление) Г. министри на вътрешнитѣ работи! Внимавайте! Внимавайте, защото единъ такъвъ законопроектъ може да отвлѣче и Васъ, може да отвлѣче и други. Това е много по-важенъ законопроектъ отъ законопроекта за печата.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Лулчевъ! Не е важно дали мене ще отвлѣче законопроектътъ. Мой дългъ е да пазя държавата и да изпълни дълга си по съвѣсть и да ви вънасямъ мѣроприятия. А дали мене ще отвлѣче законопроектътъ, не е важно.

Д. Нейковъ (с. д): Всички министри на вътрешнитѣ работи тѣ сѣ приказвали.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не е важно за мене това. Важно е да изпълня своя дългъ.

Д. Нейковъ (с. д): Важно е да отнемете правата и свободитѣ на народа!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ имамъ довѣрието на народа. Затуй недейте говори за мене лично.

Д. Нейковъ (с. д): И Вие вървите по пѣти на всички министри на вътрешнитѣ работи.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие още не сте ме чули какво ще кажа по този законопроектъ.

Д. Нейковъ (с. д): Чували сме Ви и дѣлата Ви сме виждали.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ако знаете моитѣ дѣла, Вие ще мълчите. Ако азъ имамъ свободата да говоря, мога да кажа много работи, които не имъ е мѣстото тукъ да се кажатъ.

Д. Нейковъ (с. д): Когато се убиватъ хора, когато се убиватъ общественици, когато се назначаватъ кметове, угодни на околийскитѣ началници, Вие мълчите. Това е въ селата.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Продължително звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Какво правятъ кметоветѣ и околийскитѣ началници, другъ пѣтъ ще говоримъ. Ако сте добросъвѣстни и ако сте почтени, Вие сега нѣма да говорите по този поводъ за тия работи. Другъ пѣтъ ще дадете Вашитѣ данни, и азъ ще отговоря на тѣхъ. Но азъ мога да Ви кажа, че Вие сте несериозни, когато говоритѣ топланджийски думи по тоя законопроектъ, когато говорите по поводъ и безъ поводъ.

Д. Нейковъ (с. д): Вие сте несериозни.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие имате тая привилегия да сте най-несериозни.

Д. Нейковъ (с. д): Вие имате репутацията на най-сериозенъ министъръ на вътрешнитѣ работи!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣмамъ претенцията да се кича съ сериозностъ, но азъ искамъ да бѣдете лоялни и добросъвѣстни въ Народното събрание. За нищо друго не претендирамъ. Вие ще си изпълните дълга, както и азъ. Народното събрание ще си каже думата. Азъ имамъ само единъ капиталъ — да изпълнявамъ своя дългъ. Друго по-ценно на тоя свѣтъ нѣмамъ, макаръ че имамъ едно семейство и себе си да пазя.

К. Лулчевъ (с. д): Разбирамъ тревогата на г. министра и желанието му да изпълни дълга си. Азъ съмъ смутенъ отъ другъ единъ фактъ.

И. Драгойски (д): Безъ ирония.

А. Буковъ (з): Смущение не се забелязва.

К. Лулчевъ (с. д): Азъ виждамъ, че сте много спокойни. Но единъ фактъ излиза предъ нашата общественостъ. Следъ това, което г. Малиновъ каза вчера тукъ, въ Народното събрание, единъ висшъ полицай е викалъ на докладъ по положението въ страната.

И. Драгойски (д): Това не е така.

К. Лулчевъ (с. д): Викалъ е на високото мѣсто, за да се събератъ сведения отъ него.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нищо подобно.

К. Лулчевъ (с. д): Приемамъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Новиятъ директоръ на полицията досега не бѣше приетъ на аудиенция отъ Негово Величество, защото бѣше боленъ. Редътъ е да бѣде приетъ директорътъ на полицията отъ Негово Величество. Когато директорътъ на полицията прие службата си, вие започна съ разболѣ, месецъ и половина бѣше боленъ, и сега Негово Величество имаше случай да го приеме.

И. Драгойски (д): Преди убийството.

К. Лулчевъ (с. д): Приемамъ, че е оздравѣлъ вече, за да бѣде приетъ следъ думитѣ на г. Малиновъ.

И. Драгойски (д): Това бѣше завчера, преди убийството. Недейте злоупотребява съ трибуната.

Д. Нейковъ (с. д): Но-завчера бѣше, но имаше друго убийство.

И. Драгойски (д): Защо лъжете? Срамота е.

Д. Нейков (с. д): Ами варненското убийство?

Министър д-ръ А. Гиргинов: Вие сте асмъ хора на подозрението, на зложелателството. Какви аргументи искате повече? Негово Величество нѣма да пита васъ кога да приеме единъ свой чиновникъ. Ще го приеме тогава, когато е нужно и когато има време за това.

К. Лулчевъ (с. д): Азъ измислямъ нашето разбиране по тоя законопроектъ. Азъ не се питамъ, кой парламентарна група ще подкрепи законопроекта тукъ — не; азъ се питамъ, кой народенъ представителъ ще вдигне ръка за тоя законопроектъ?

И. Драгоиски (д): Когато дойде до гласуване, ще видимъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Все голѣми думи приказвате — съ тѣхъ докарахме държавата до това дедже. По-голѣми патриоти и носители на по-голѣми думи сме викали тукъ, въ Народното събрание. България отъ тѣзи голѣми думи страда.

К. Лулчевъ (с. д): Ние считаме, че тия постановления на вашия законопроектъ нѣма да дадатъ желанитѣ отъ васъ резултати. И когато една частъ отъ българскитѣ граждани ще пострада отъ неговитѣ постановления, това е достатъчно да се почувствува неефикасността на вашитѣ мѣрки. Това е по първата частъ на законопроекта.

Но законопроектъ за предпазване отъ престѣпления противъ личната и обществена безопасностъ съдържа и една особена глава, главата за политическитѣ и публични събрания. Г. министърътъ се коригира. Ние ще бъдемъ щастливи да видимъ неговата корекция. Но въ този моментъ ние не разглеждаме корекцията на г. министра; въ този моментъ ние разглеждаме неговото законодателно предложение. Азъ зная, че като излизатъ още нѣколко души отъ тая страна (Сочи дѣсницата) и отъ оная страна (Сочи лѣвицата) г. министърътъ ще направи и други корекции — то се знае. Но ние искаме да знаемъ политиката, съ която той излиза предъ Народното събрание.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ ви казахъ коя е политиката, но вие я изопачавате отново.

К. Лулчевъ (с. д): По силата на кой законъ, по силата на какви разбирания, въпросътъ за свободата на събранията — публични и политически — се внася въ единъ законопроектъ за ограничение на въоръжението? Ние имаме законъ — законътъ за администрацията и полицията — който опредѣля точно условията, при които могатъ да ставатъ публични събрания. Днесъ тоя законопроектъ отмишва напълно постановленията на закона за администрацията и полицията и внася едни ограничения за публичнитѣ събрания, несъществуващи досега у насъ — не зная дали другде съществуватъ;...

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Нищо подобно.

К. Лулчевъ (с. д):... ограничения, каквито никой досега не си е позволилъ да внесе тукъ, въ Народното събрание. Нищо подобно, казва г. министърътъ на вътрешнитѣ работи. За събрания на открито г. министърътъ предвижда уведомяване на полицейската властъ въ единъ срокъ отъ 48 часа по-рано.

Г. г. народни представители! Безразлично отъ коя страна сме, безразлично какъ разбираме голѣмитѣ въпроси на политиката. Възможно ли е едно събрание да бѣде свикано на открито въ градъ, а особено въ село, като бѣде предизвестена за това мѣстната полицейска властъ 48 часа по-рано? Ами по време на политически акции, по време на една избирателна кампания, ще чакате вие 48 часа, за да ви разрешатъ публичното събрание? Г. г. народни представители! Това ограничение не бива да съществува. Има нѣщо друго; и досега, по нареждането на г. министра на вътрешнитѣ работи, се ограничаватъ не, съ забранени събранията на открито. Но забранени ли съ събранията на открито, действително, у насъ? За всѣки опозиционеръ и за всички опозиционери събранията на открито съ абсолютно забранени. Не съ забранени тѣ за г. г. министритѣ, и тѣ съ, които най-много злоупотрѣбватъ и нарушаватъ нареждането на г. министра на вътрешнитѣ работи. За единъ министъръ е възможно въ всѣки моментъ, безъ спазване на каквито и да е формалности, безъ изискване на каквито и да е разрешения, да устрои събрание на открито. На единъ опози-

ционеръ, който и да е той, това му е забранено. Тия постановления наново забраняватъ това.

Въ тоя пунктъ на законопроекта на г. министра има друго едно постановление — че събрания не могатъ да бѣдатъ свиквани отъ организации, които нѣматъ утвърдени устави. Не знамъ кои организации се разбираатъ тукъ — г. министърътъ ще ни каже — но азъ питамъ всички васъ: на коя отъ досега съществуващитѣ партии е утвърденъ уставътъ?

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: На никоя.

К. Лулчевъ (с. д): На никоя.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: То не се касае до политическитѣ организации.

К. Лулчевъ (с. д): Но това не е казано въ Вашия законопроектъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Ще го кажемъ.

К. Лулчевъ (с. д): Когато го кажете, тогава ще го обсъдимъ, но...

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Разбивате отворена врата. На коя партия уставътъ е утвърденъ? Има законъ за утвърждаване на устава. Това се знае. То се отнася за онѣзи организации, които, по силата на закона, гласуванъ въ свръзка съ договора за миръ, трѣбва да иматъ утвърденъ уставъ. На тѣхъ се забранява, а не на политическитѣ организации. Хайде-де!

К. Лулчевъ (с. д): Това трѣбваше да го кажете ясно, защото въ края на краищата не вие, дори съ Вашитѣ добри намерения, ще прилагате закона, а ще го прилагатъ полицията и селскитѣ кметове, които нѣма да иматъ тия разбирания, които нѣма да иматъ предъ себе си тия Ваши разграничения.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Съгласенъ съмъ да се уясни въпросътъ.

К. Лулчевъ (с. д): Ето защо въ тази материя, що се отнася до свободата на политическитѣ проявления на българския гражданинъ, трѣбва да поставите ясни постановления.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Ние сме членове на политически партии, които нѣматъ утвърдени устава. За тѣхъ не се отнася това.

К. Лулчевъ (с. д): Ние считаме, че ако тия постановления на законопроекта останатъ, това би значило да се простимъ веднѣжъ завинаги съ събранията! Да си говоримъ право въ очитѣ и да назоваваме нѣщата съ тѣхнитѣ имена! За това ние се противопоставихме рѣзко на тия постановления на законопроекта.

Има още едно постановление. Азъ не желая да навлизамъ въ подробноститѣ на законопроекта, защото би следвало да го разглеждамъ членъ по членъ, а се свирамъ само на още едно негово постановление, за да видите докъде се стига. Въ законопроекта се казва, че въ всѣко време, при всѣки условия, въ къщата на всѣкого, и дено и ноще, може да бѣде направенъ обискъ, за да се търси оружие. Г. г. народни представители! При съществуването на друго едно постановление въ законопроекта, което насърчава откривателитѣ на оружие, което имъ дава възнаграждение за откритото оружие, чувствуваме ли ние, разбираме ли ние, що значи тоя текстъ въ законопроекта? Кой отъ васъ ще бѣде спокоенъ въ своята къща презъ всѣка нощъ? Не е ли застрашенъ всѣки единъ отъ васъ, че въ най-тежки минути къщата ви ще бѣде обградена и органи на властта ще дойдатъ у васъ, при васъ, при вашето семейство, за да търсятъ оружие? Г. г. народни представители! Представете си това, което може да дойде! И азъ желая да разгледаме въпроса съ всичката сериозностъ. Не си играйте съ такива постановления, защото никой не знае какво ще стане утре; защото всѣки отъ насъ може да бѣде подхвърленъ на подозрение, че има въ дома му оружие, и подложетъ на тия унижения и мизерии. Г. г. народни представители! Да бъдемъ остро-рожни!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Лулчевъ! Азъ трѣбва да бѣда откровенъ предъ Васъ да Ви кажа, че авторитѣ

на това постановление, които сж го вписали въ законопроекта, сж имали предъ видъ голѣмитъ държавни интереси, които ще се обсъди дали заслужава да бждатъ гарантирани.

Д. Нейковъ (с. д): Авторъ на законопроекта нали е министърътъ бе, джанамъ!

К. Лулчевъ (с. д): Азъ затова запитахъ най-напредъ, кой ни поднася тоя законопроектъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ

К. Лулчевъ (с. д): Сега г. министърътъ се отказва отъ авторството на законопроекта!

Д. Нейковъ (с. д): Той се отказва отъ своето отроче!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ ви казвамъ, че има държавни интереси, които сж продиктували такова едно постановление.

К. Лулчевъ (с. д): Азъ разбирамъ тия мотиви на г. министра. Държавни съображения сж продиктували вписването на това постановление въ законопроекта.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ако намирате, че нѣма нужда да се защитятъ тия интереси, то е другъ въпросъ!

Д. Нейковъ (с. д): Въ името на тѣзи интереси ставатъ най-голѣмитъ престѣпления!

К. Лулчевъ (с. д): Но никои държавни интереси не могатъ да бждатъ защитени противъ интереситъ на гражданитъ въ страната.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Гражданитъ ще бждатъ спокойни. Само онѣзи, които застрашаватъ държавата, ще бждатъ неспокойни.

К. Лулчевъ (с. д): Вие, г. министре, можете да бждете спокоенъ, но утре, ако слѣзете отъ министерския столъ, ще видите дали можете да бждете спокоенъ!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Неприкосновеността на жилището е най-голѣмото право на гражданина.

К. Лулчевъ (с. д): Разбира се, не желая да повтарямъ тия елементарни истини, че не може въ жилището да се влиза: това не може да става тъй, както е писано въ законопроекта — въ всѣко време, при всички условия, въ всѣки моментъ, при донесение анонимно на одного или друго, безотговорно. Това не може, г. г. народни представители.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Именно, г. Лулчевъ. Това ще се обсъди въ комисията. Ако Вие мислите, че трѣбва да остане старото положение, нѣмамъ нищо противъ.

К. Лулчевъ (с. д): Тѣкмо това искамъ да Ви кажа — че Вие зле процедирате, че Вие не сте обсъдили въпроса и искаме Народното събрание да го обсъди. Тѣкмо за това сме ние тукъ.

И, най-после, още едно малко постановление въ тоя законопроектъ — много малко, твърде малко, твърде незначително: за всѣко нарушение на тоя законопроектъ, ако стане законъ, относно публичнитъ събрания сѣдебната мѣрка е задържане подъ стража.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не е вѣрно, това не се отнася за публичнитъ събрания. Никакви публични събрания не се визиратъ въ случая, а се иматъ предъ видъ забранени, конспиративни събрания.

К. Лулчевъ (с. д): Можете ли, г. г. народни представители, да си представите, какво значи мѣрката „задържане подъ стража“?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: За участие въ събрания, които сж конспиративни.

К. Лулчевъ (с. д): По докладъ на този или онзи полицейски органъ, вие ще трѣбва съ месеци да стоите въ затвора, докато се разреши въпросътъ. Такива подигравки съ правата на българскитъ граждани сж не позволенни. Тоя законопроектъ е единъ позоръ и за правителство, и за Народното събрание и той ще трѣбва да падне подъ общия ударъ на народното представителство. Тоя законопроектъ не може, не бива, не трѣбва, въ името на спокойствието на нашата страна, да стане законъ. (Ржкоплѣскания отъ социалдемократитъ и нѣкои сговористи)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. г. народни представители! Съобщавамъ, че е постѣпила итерпелация отъ народния представител г. Никола Захариевъ до г. министра на земледѣлието и държавнитъ имоти, относно порядкитъ въ Земледѣлската банка.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Да вдигнемъ заседанието за утре.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. министре! Има записани още нѣколко оратори.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля, г. г. народни представители, да вдигнемъ заседанието за утре съ следния дневенъ редъ:

1. Трето четене законопроекта за допълнение чл. 18 отъ закона за хигиената и безопасността на труда.
2. Първо четене законопроекта за несвикване на окръжнитъ съвети на редовна сесия.

3. За закриване окръжнитъ съвети.

Второ четене законопроектитъ:

4. За измѣнение и допълнение закона за данѣка върху приходитъ.

5. За измѣнение и допълнение на закона за събиране прѣжитъ данѣци.

6. За етажната собственостъ.

Първо четене законопроектитъ:

7. За ограничение престѣпленията противъ личната и обществена безопасностъ — прѣдложение разискванията.

8. Докладъ на прошегарната комисия.

9. Първо четене законопроекта за отпускане безвъзмездно отъ Главната дирекция на българскитъ държавни желѣзници старото приемно здание гара Хасково (по тѣснопѣжната линия) на благотворителния комитетъ „Утеха“ при Хасковската окръжна постоянна комисия.

Одобрене предложенията:

10. За одобрение постановленията на Министерския съветъ относно Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни, взети презъ 1932 г.

11. За приемане на служба унгарскитъ подданици Яношъ Хелкертъ и пр. и германския подданикъ Карлъ Матей.

12. За одобрение постановленията на Министерския съветъ: VI-то, взето въ заседанието му на 22 септемврий 1932 г., протоколъ № 75, и други по Главната дирекция на трудовата повинностъ.

13. Разглеждане заявлението на народния представителъ Асенъ Бояджиевъ да му се отпустнатъ дневнитъ пари за времето, презъ което е билъ задържанъ въ затвора.

14. Първо четене предложението за измѣнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

15. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитъ (старозагорски, новозагорски и горноорѣховски).

16. Второ четене законопроекта за кариѣритъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които приематъ предложението на г. министра на вътрешнитъ работи, да вдигнемъ заседанието за утре, съ предложения отъ него дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 30 м.)

Секретаръ: **Д. ТОТЕВЪ**

Подпредседателъ: **Н. ШОПОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**